

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Н. В. Леонова, В. Е. Райлянова

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

Навчальний посібник
для студентів спеціальностей
051 – «Економіка» і 073 – «Менеджмент»
(бакалаврський рівень)

Дніпро
ДДУВС
2022

УДК 811.161.1(075.8)+372.881.1

Л 47

Схвалено, рекомендовано до друку та використання в освітньому процесі науково-методичною радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (протокол № 4 від 23.12.2021)

РЕЦЕНЗЕНТИ: **Левченко Т. М.** – професор кафедри української лінгвістики і методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, доктор філологічних наук, професор; **Кулакевич Л. М.** – професор кафедри іноземних мов ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» (м. Дніпро), доктор філологічних наук, доцент; **Прутчикова В. В.** – завідувач кафедри перекладу та іноземних мов Українського державного університету науки і технологій (м. Дніпро), кандидат філологічних наук.

Леонова Н. В., Райлянова В. Е.

Л 47 Українська мова як іноземна : навч. посібник для студ. спец. 051 – «Економіка» і 073 – «Менеджмент» (бакалаврський рівень) / Н. В. Леонова, В. Е. Райлянова. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 104 с.

ISBN 978-617-8032-50-0

Посібник укладено відповідно до програми курсу «Українська мова як іноземна», розробленої для студентів, що є громадянами інших держав. Окрім методичних порад уміщено тренувальні вправи для аудиторної та самостійної роботи, що надають можливість практично застосувати засвоєний під час занять словниковий запас та закріпити вміння використовувати базові правила граматики. У кожному тематичному комунікативному блоці запропоновано найбільш уживані слова та вирази, діалоги, текст для домашнього читання.

Посібник відповідає змісту та вимогам навчально-методичного комплексу дисципліни «Українська мова як іноземна». Може бути використаний для вивчення української мови як іноземної у ВНЗ різних рівнів акредитації, на курсах для іммігрантів різного рівня володіння мовою, на підготовчих відділеннях ВНЗ, спеціалізованих курсах тощо.

Автори: **Леонова Н. В., Райлянова В. Е.** – кандидати філологічних наук, доценти кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ISBN 978-617-8032-50-0

© Леонова Н. В., 2021

© Райлянова В. Е., 2021

© ДДУВС, 2022

ЗМІСТ

Передмова	4
РОЗДІЛ 1. Базові категорії. Теми: «Частини мови», «Займенник», «Числівник», «Числа», «Зв'язне мовлення»	6
1.1. Абетка. Alphabet	7
1.2. Займенник. Pronoun	9
1.3. Дні тижня. Days of the week	10
1.4. Числа. Numbers	12
1.5. Місяці та пори року. Months and seasons	14
1.6. Кольори. Colours	16
1.7. Практичні завдання. Practical tasks	18
1.8. Перевір себе	21
Контрольні завдання до Розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. Граматичний мінімум. Теми: «Частини мови», «Іменник», «Прикметник», «Текст»	25
2.1. Частини мови. Parts of the speech	26
2.2. Синтаксична роль частин мови та їх морфологічні ознаки.....	30
2.3. Іменник. Noun	31
2.4. Прикметник. Adjective.....	35
2.5. Дієслово. Verb	38
Контрольні завдання до Розділу 2.....	42
РОЗДІЛ 3. Комунікація. Повторення. Теми: «Етикет усного мовлення», «Терміни та термінологія української мови»	44
3.1. Форми ввічливості	45
3.2. Народи, нації, країни.....	48
3.3. Вправи	50
3.4. Повторення. Числівники, дні тижня, пори року й часові форми	54
3.5. Вправи	56
3.6. Термінологія та терміни професійної діяльності	63
3.7. Практичні завдання за текстовим матеріалом до тем: «Україна. Київ», «Освіта. Університет», «Будинок. Кімната», «Родина», «Приватна комунікація», «Їжа»	66
Контрольні завдання та питання до Розділу 3	77
Тренувальні завдання до всіх тем	79
Контроль знань	80
Варіанти тренувальних тестових завдань	80
Тренувальні завдання	88
Висновки	97
Рекомендована література	98

ПЕРЕДМОВА

Навчальний матеріал з української мови як іноземної, укладений за оригінальним принципом посібника-робочого зошита, передбачений для студентів, що є громадянами інших держав та успішно засвоїли пропедевтичний курс з вивчення української мови на підготовчому відділенні.

Посібник містить тематичні комунікативні блоки, що охоплюють основні сфери життя та діяльності людини в україномовному середовищі, а це особливо актуально для студентів першого року навчання в університеті. Кожен із запропонованих видів самостійних та практичних робіт передбачає можливість застосовувати вивчений під час аудиторних занять словниковий запас. Це дає змогу закріпити вміння використовувати базові правила граматики через роботу з перекладним словником, виконання нестандартних вправ, спрямованих на розвиток зв'язного мовлення, опрацювання діалогів та текстів для домашнього читання. Особливістю посібника є те, що частину роботи студенти можуть фіксувати на його сторінках, що увиразнює інтерактивний аспект під час вивчення писемного мовлення та певним чином відповідає вимогам дистанційного навчання.

У посібнику подані адаптовані тексти для читання та розуміння, що сформовані з текстів сучасних різнопланових новин та літературних і недійних джерел, що тематично спрямовані на висвітлення сучасного життя суспільства та країни. Запропоновані запитання і завдання на їх основі можуть бути використані під час проведення контрольних чи залікових робіт. Термінологічний мінімум з економіки, права, історії та культури України, перелік контрольних комунікативних ситуацій допоможе студентам зорієнтуватися у ключових поняттях відповідних галузей знань, навчально-виховного процесу та соціалізації.

У навчальному посібнику представлені різні види мовленнєвої діяльності студентів з вивчення української мови як іноземної, спрямовані на розвиток індивідуальної мовленнєвої поведінки, необхідної для ефективного навчання в українських вишах, спілкування в академічному й повсякденному житті.

Завдання та вправи навчального посібника є типовими для різних академічних і соціальних сфер і ситуацій. Тренувальні завдання подано у двох форматах: класичному та тестовому для різноплановості процесу перевірки та засвоєння програмних сенсів. Вони допомагають проконтролювати опанування здобувачами вищої освіти основних змістових модулів робочої програми цієї навчальної дисципліни.

Організація змісту є чітко структурованою, охоплює основні граматичні явища української мови, ключові слова з обраних тем, автентичні тексти для читання та обговорення, аудіювання, тексти для самостійної роботи студентів.

Посібник відповідає змісту та вимогам Навчально-методичного комплексу дисципліни «Українська мова як іноземна».

INTRODUCTION

Educational material on the Ukrainian language as a foreign language, compiled according to the original principle of the workbook, provided for students who are citizens of other countries and have successfully mastered the propaedeutic course in the study of the Ukrainian language in the preparatory department.

The manual contains thematic communicative blocks, covering the main areas of human life and activities in the Ukrainian-speaking environment, and this is especially true for students in the first year of study at the university. Each of the proposed types of independent and practical work provides an opportunity to use the vocabulary studied during auditory classes. This allows you to consolidate the ability to use the basic rules of grammar through work with a translation dictionary, performing non-standard exercises aimed at developing coherent speech, processing dialogues and texts for home reading. The peculiarity of the manual is that part of the work students can record on its pages, which emphasizes the interactive aspect when learning written speech and in some way meets the requirements of distance learning.

The manual provides adapted texts for reading and comprehension, formed from the texts of modern diverse news and literary and irrelevant sources, thematically aimed at covering the modern life of society and the country. The proposed questions and tasks based on them can be used during tests or tests. Terminological minimum in economics, law, history and culture of Ukraine, a list of control communicative situations will help students navigate the key concepts of relevant fields of knowledge, educational process and socialization.

The manual presents various types of speech activities of students studying Ukrainian as a foreign language, aimed at developing individual speech behavior necessary for effective learning in Ukrainian universities, communication in academic and everyday life.

Tasks and exercises of the manual are typical for various academic and social spheres and situations. Training tasks are presented in two formats: classical and test ones, for the testing process diversity and learning the program meanings. They help to control the mastery of higher education students of the main content modules of the work program of this discipline.

The organization of the content is clearly structured, covers the main grammatical phenomena of the Ukrainian language, keywords on selected topics, authentic texts for reading and discussion, listening, texts for independent work of students.

The manual meets the content and requirements of the Educational and Methodological Complex of the discipline "Ukrainian as a Foreign Language".

РОЗДІЛ 1

БАЗОВІ КАТЕГОРІЇ.
ТЕМИ: «Частини мови», «Займенник», «Числівник»,
«Числа», «Зв'язне мовлення»

1.1. АБЕТКА

ALPHABET

I. Прочитайте та вивчіть український алфавіт та наведені слова. Перекладіть слова вашою рідною мовою. Read and learn Ukrainian alphabet and words. Translate words into your native language.

А	Анкета		М	Молодь	
Б	Банк		Н	Ножиці	
В	Відповідь		О	Окуляри	
Г	Глечик		П	Прізвище	
Ґ	Ґава		Р	Родина	
Д	Дівчинка		С	Спідниця	
Е	Екскатор		Т	Танк	
Є	Єдність		У	Україна	
Ж	Життя		Ф	Фрукти	
З	Запит		Х	Художник	
И	Ива		Ц	Ціна	
І	Інд		Ч	Час	
Ї	Їжа		Ш	Шафа	
Й	Йод		Щ	Щітка	
К	Картка		Ь	-	
Л	Лист		Ю	Юрист	
			Я	Ягоди	

II. Перекладіть слова. Translate the words.

bank _____	lawyer _____	card _____
answer _____	price _____	time _____
motherland _____	questionnaire _____	
окуляри _____	ножиці _____	лист _____
прізвище _____	ім'я _____	запит _____
дівчина _____	художник _____	

III. **Перекладіть слова українською. Впишіть їх поряд із відповідними словами в клітинках, щоб ПЕРША буква співпадала.** Translate words from English into Ukrainian and put them next to the corresponding FIRST letter.

a car - _____	a computer - _____	a report - _____
city hall - _____	an announcement - _____	_____
information - _____	accepting - _____	_____
receive - _____	promote - _____	deny - _____
issuance - _____	confirmation - _____	fine - _____

A _____	П _____	В _____	І _____
Д _____	К _____	О _____	З _____
С _____	М _____	Ш _____	_____

1.2. ЗАЙМЕННИКИ

PRONOUNS

I. Read Ukrainian and English pronouns. Write their translation into your native language.

Я	I		Ми	We	
Ти	You		Ви	You	
Він	He		Вони	They	
Вона	She		Усі	Everyone	
Воно	It		Дехто	Someone	
Все	Everything		Ніхто	No one	
			Щось	Something	
Це	This		То	That	
Ці	These		Ті	Those	

II. Заповніть пробіли українськими займенниками, що відповідають англійським. Fill in the gaps with Ukrainian pronoun that corresponds the English one.

I am a student.

_____ студент.

He is an artist.

_____ художник.

They are lawyers.

You are a foreigner.

_____ іноземець.

You are friends.

_____ друзі.

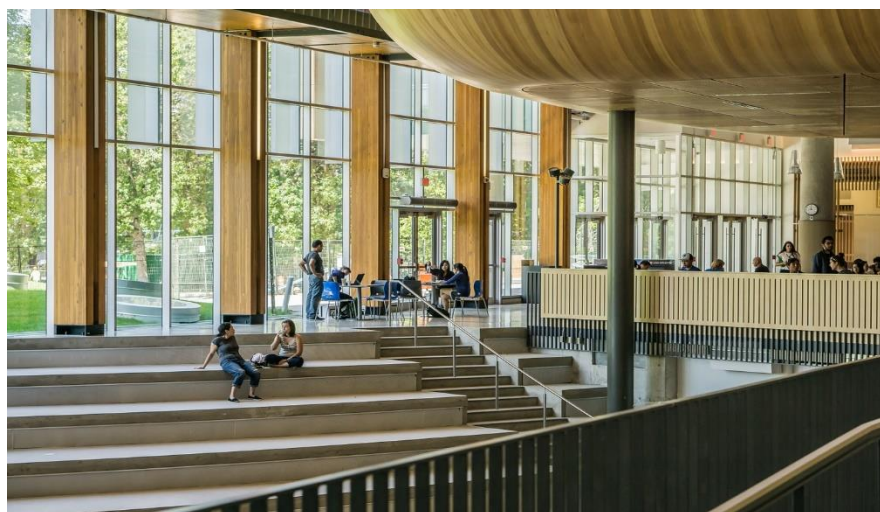
It is a request.

We are Ukrainians.

_____ українці.

She is a doctor.

_____ доктор.

III. Прочитайте та вивчіть українські займенники в родовому відмінку. *Read and learn Ukrainian pronouns in rodovuyi vidminok.*

Я	мене	me	Ми	нас	us
Ти	Тебе	You	Ви	Вас	you
Він	Його	Him	Вони	Їх	Them
Вона	Її	Her	Усі	Усіх	Everybody
Воно	Його/її/..	It	Декого	Декого	Somebody
Все	Всього	Everything	Ніхто	Нікого	No one
			Щось	Чогось	Something
Це	Цього	This	То	Того	That
Ці	Цих	These	Ті	Тих	Those

IV. Запишіть по три речення із займенниками I, II і III особи англійською та українською мовами. *Write the three sentences with each pronoun of I, II and III person in English and in Ukrainian.*

1.3. ДНІ ТИЖНЯ

DAYS OF THE WEEK

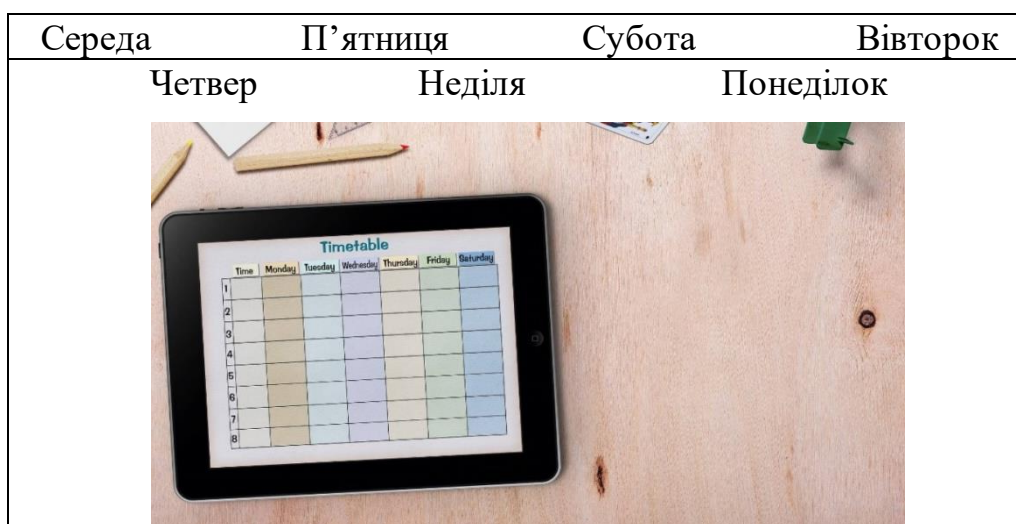
I. Прочитайте дні тижня англійською та українською та перекладіть їх своєю рідною мовою. *Read days of the week in English and Ukrainian than translate it into your native language.*

Понеділок	Monday	
Вівторок	Tuesday	
Середа	Wednesday	
Четвер	Thursday	
П'ятниця	Friday	
Субота	Saturday	
Неділя	Sunday	

II. Поставте літери у коректному порядку. Put the letters in the correct order.

_____	РЕЕВТЧ	_____	ЯНЕІДЛ
_____	КВВІООТР	_____	КПОНЕДІЛО
_____	СЕЕРДА	_____	ЯЯП'ТНИЦ
_____	СУБАТО		

III. Запишіть дні тижня у коректному порядку. Зробіть у робочому зошиті опис малюнку з 5 речень, використовуючи ці назви. Put days of the week in the correct order as they go in Ukrainian week.

1. _____
 _____
 _____
2. _____
 _____
 _____
3. _____
 _____
 _____
4. _____
 _____
 _____
5. _____
 _____
 _____

1.4 ЧИСЛА
(кількісні числівники)

NUMBERS
(cardinal numbers)

I. *Прочитайте та вивчіть наступні числа.* Read and learn the following numbers.

1	Один	11	Одинадцять	21	Двадцять один
2	Два	12	Дванадцять	27	Двадцять сім
3	Три	13	Тринадцять	30	Тридцять
4	Чотири	14	Чотирнадцять	40	Сорок
5	П'ять	15	П'ятнадцять	50	П'ятдесят
6	Шість	16	Шістнадцять	60	Шістдесят
7	Сім	17	Сімнадцять	70	Сімдесят
8	Вісім	18	Вісімнадцять	80	Вісімдесят
9	Дев'ять	19	Дев'ятнадцять	90	Дев'яносто
10	Десять	20	Двадцять	100	Сто

II. Скільки? How many...?

III. *Поєднайте числа зі словами.* Connect numbers with words.

23	сорок чотири
31	п'ятдесят шість
44	двадцять три
56	тридцять один
75	сто шістдесят сім
89	сімдесят п'ять
99	шістдесят вісім
68	дев'яносто дев'ять
167	вісімдесят дев'ять

IV. Обчисліть та запишіть рівняння словами. Calculate and write the equations in words.

«+» - додати   «-» - відняти   «=» - дорівнює

$1+2=$ _____
 $4+1=$ _____
 $6+3=$ _____
 $7+1=$ _____
 $20-1=$ _____
 $19-9=$ _____
 $19-8=$ _____
 $18-2=$ _____
 $16-2=$ _____
 $14-4=$ _____
 $17-15=$ _____

ЦИФРИ

(порядкові числівники)

NUMBERS

(ordinal numbers)

I. *Прочитайте та вивчіть.* Read and learn.

1 st	Перший	11 th	Одинадцятий	21 st	Двадцять перший
2 nd	Другий	12 th	Дванадцятий	27 th	Двадцять сьомий
3 ^d	Третій	13 th	Тринадцятий	30 th	Тридцятий
4 th	Четвертий	14 th	Чотирнадцятий	40 th	Сороковий
5 th	П'ятий	15 th	П'ятнадцятий	50 th	П'ятдесятий
6 th	Шостий	16 th	Шістнадцятий	60 th	Шістдесятий
7 th	Сьомий	17 th	Сімнадцятий	70 th	Сімдесятий
8 th	Восьмий	18 th	Вісімнадцятий	80 th	Вісімдесятий
9 th	Дев'ятий	19 th	Дев'ятнадцятий	90 th	Дев'яностий
10 th	Десятий	20 th	Двадцятий	100 th	Сотий

1.5. МІСЯЦІ ТА ПОРИ РОКУ

MONTHS AND SEASONS

I. *Прочитайте та вивчіть назви місяців та сезонів українською. Read and learn names of months and seasons in Ukrainian.*

Зима	winter	Весна	spring
Грудень	December	Березень	March
Січень	January	Квітень	April
Лютий	February	Травень	May
Літо	summer	Осінь	autumn
Липень	June	Вересень	September
Червень	July	Жовтень	October
Серпень	August	Листопад	November

II. Напишіть коректні назви місяців та пір року та перекладіть речення з української на вашу рідну мову. Деякі літери вже дано. Write the correct months and seasons and translate the sentences from Ukrainian into your native language. Some letters have been given.

1. Б_р__ень – це третій місяць.   2. __ип_нь – це шостий місяць.
 _____
 3. Гр_д__ень – це дванадцятий місяць.   4. __ __ тий – це другий місяць.
 _____
 5. __о__ __ень – це десятий місяць.   6. __в__те__ь – це четвертий місяць.
 _____

Напишіть міні-твір на одну з тем: «Осінь золота», «Зимова казка», «Літо дитинства», «Перші весняні квіти». Choose one of the suggested topics and write a short essay.

“Golden autumn”

“Winter fairy tale”

“Summer of the childhood”

“Primeroses”

1.6. КОЛЬОРИ

COLOURS

I. Прочитайте та перекладіть вашою рідною мовою. Read and translate into your native language.

	Зелений			Салатовий	
	Жовтий			Помаранчевий	
	Синій			Блакитний	
	Білий			Бузковий	
	Чорний			Сірий	
	Червоний			Рожевий	
	Коричневий			Бордовий	
	Темний			Світлий	

II. Перекладіть українською. Translate into Ukrainian.

Red _____ Yellow _____ Blue _____
Pink _____ Black _____ White _____
Brown _____ Orange _____ Green _____
Lilac _____ Grey _____ Vinous _____
Light _____ Dark _____ Light green _____
Dark blue _____

III. Назвіть кольори державного прапора України та кольори державного прапора вашої рідної країни. Name the colours of Ukrainian State Flag and the colours of the State Flag of your native country.

IV. Перекладіть англійські речення українською. Translate sentences from English into Ukrainian.

1. This kitten is grey. _____
2. Sky is blue. _____
3. Snow is white. _____
4. That flower is pink. _____
5. Grass is green. _____
6. Ground is black. _____
7. That horse is brown. _____
8. This apple is red. _____
9. That banana is yellow. _____
10. An orange is orange. _____

1.7. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

PRACTICAL TASKS

I. Заповніть пробіли інформацією про себе. Перекладіть речення. Fill in the gaps with the information that is correct for you. Translate sentences.

1. I was born on _____ .

Я народився у _____

2. I was born in _____ (season).

Я народився _____

3. I was born in _____ (month).

Я народився у _____

4. I came to Ukraine in _____ (season).

Я приїхав в Україну _____

5. I came to Ukraine in _____ (month).

Я приїхав в Україну _____

II. Напишіть займенник, що відповідає картинці, та перекладіть його Write the pronoun that fits the picture and translate into English.

_____ молода.

_____ зайняті.

_____ серйозний.

_____ приємно.

V. Опишіть картинки, подані нижче. Одна з картинок супроводжується описом-прикладом. Describe pictures given below. The first description has been done for you as an example.

	
<p>_____ . _____ . _____ . _____ .</p>	<p>Це осінь. На фото дерева жовтого та червоного коліру. Мабуть це жовтень. У жовтні дуже красиві дерева.</p>
	
<p>_____ . _____ . _____ . _____ .</p>	<p>_____ . _____ . _____ . _____ .</p>

VI. Перетворіть числівники на порядкові та запишіть їх до таблиці поряд із відповідниками. Write cardinal numbers in the correct order. Then write corresponding ordinal numbers next to them.

	три	сім	дев'ять	один	вісім	чотири	два	п'ять
	шість	десять	тринадцять		одинадцять		дванадцять	
1					7			
2					8			
3					9			
4					10			
5					11			
6					12			

1.8. ПЕРЕВІР СЕБЕ

REVIEW

1. Choose letters in correct order.

A) P, O, П, C, T

B) O, П, P, C, T

Б) П, O, P, C, T

Г) C, O, П, P, T

2. Choose the correct option.

A) зима: грудень, січень, березень

Б) весна: квітень, травень, червень

В) літо: липень, серпень, травень

Г) осінь: вересень, жовтень, листопад

3. Choose the correct spelling.

7 а) сім;

б) семь;

в) сімь;

г) сем

5 а) пять;

б) пят;

в) п'ять;

г) п'ят

14 а) четирнадцать; б) чотирнадцять; в) чотирнадцать; г) читирнадцять

20 а) двадцать;

б) двадцять;

в) двадцат;

г) двадцят

4. Join numbers.

1st

Третій

2nd

Одинадцятий

3^d

П'ятий

4th

Шістнадцятий

5th

Перший

11th

Тринадцятий

13th

Другий

16th

Четвертий

5. Next to English pronoun write the corresponding Ukrainian one.

I		We	
You		You	
He		They	
She			
It			

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ 1

1. Провідніяти іменники. Пояснити правопис.

Гурій Георгій Демидович.
Леонідова Валерія Зіновіївна.
Власне прізвище, ім'я, по батькові.

2. Цифри записати словами. Пояснити правопис.

До 666 додати 47.
Від 9754 відняти 888.

3. Записати українською мовою.

Передать позже, непосредственный начальник, прийти по делу, по собственной воле, при любой погоде, не по силам, по закону, по март включительно, по причине болезни, учитывая сложившиеся обстоятельства.

4. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

Абразив, абсцисса, авгит, **авизо**, **ажю**, аквизитор, анион, **анкер**, анод, антикорозийный, анизотропия.

5. Скласти речення з наведеними термінами.

Дискаунт, маркетинг, франчайзі, фікс.

6. Провідніяти іменники. Пояснити правопис.

Сергієнко Сусанна Андріанівна.
Романовський Богуслав Ратиборович.
Власне прізвище, ім'я, по батькові.

7. Цифри записати словами. Пояснити правопис.

До 402 додати 543.
Сума чисел дорівнює 782.

8. Записати українською мовою.

Прийти к соглашению, следующий раз, на следующий год, следующий номер в таблице, прийти к соглашению, повестка дня следующая, пусть войдет следующий, следовать по маршруту, следующий опыт работы.

9. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

Банко, барботажа, бареттер, барий, **бейделлит**, бензол, **бесса**, бинарный, блинкер, **брокер**, бронзирование.

10. Скласти речення з наведеними термінами.

Паблісіті, аквізитор, чавун, вальвація.

11. Провідміняти іменники.

Петренко Валерій Савич.

Турчин Мирослава Станіславівна.

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

12. Цифри записати словами.

До 9978 додати 23.

Скільки разів 85 міститься в 180?

13. Записати українською мовою.

Вопреки решению, по просьбе, по моим расчетам, выйти из отдела, зайти в аудиторию, преподавать на английском языке, за отчетный период, вменить в обязанности, считаю своим.

14. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

Вагранка, вариатор, ватт, *вексель*, вентиль, *веркблей*,
взвесь, вивианит, висмут, влагоемкость, *воронение*.

15. Скласти речення з наведеними термінами.

Бесса, банкомат, депозит, кредит.

16. Провідміняти іменники. Пояснити правопис.

Глібов Валерій Терентійович.

Полуниця Юлія Вікентіївна.

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

17. Цифри записати словами.

До 905 додати 67.

Від 368 відняти 65.

18. Записати українською мовою.

Основные направления развития, сток на уровне моря, в семь часов утра, к началу года, работать по схеме, интерлингверные системы, перенимать опыт, валютная операция.

19. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

Габарит, газгольдер, *гафний*, гексагональный, гелий, гематит, *гигрометр*, гидравлика, горячекатанный, грейфер, *гроссбух*.

20. Скласти речення з наведеними термінами.

Фірмове ім'я, референт, мас-медіа, презентація.

21. Провідміняти іменники. Пояснити правопис.

Скиданов Андрій Арсенович.

Філатова Забава Ростиславівна.

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

22. Цифри записати словами.

До 563 додати 90.

Скласти половину 558 з 51.

23. Записати українською мовою.

По мнению, похожий по свойствам, по средствам, сообщать по телефону, деловой партнер, нанести ущерб, необходимое сотрудничество, по обвинению, безналичный расчет.

24. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

Давление, деформация, депозит, *декувер*, *диспонент*, диатонит, дилатометр, дисперсность, дроссель, *думпка*, дюраль.

25. Скласти речення з наведеними термінами.

Мартенівська піч, коксування, світовий ринок, ембарго.

РОЗДІЛ 2

ГРАМАТИЧНИЙ МІНІМУМ

ТЕМИ: «Частини мови», «Іменник», «Прикметник», «Текст»

ЛЮБИ ГРАМАТИКУ ТА БУДЬ ЩАСЛИВИМ

2.1. ЧАСТИНИ МОВИ

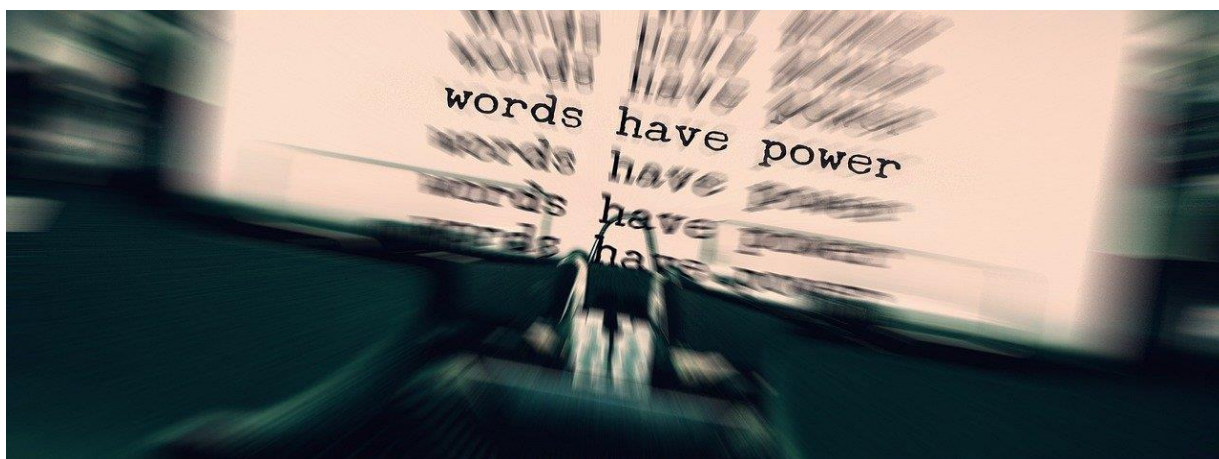
PARTS OF THE SPEECH

Морфологія – це розділ мовознавства, який вивчає слово як частину мови. Морфологія разом із *синтаксисом* є частинами *граматики* – науки, що вивчає граматичну будову мови. Для морфології, як і для граматики в цілому, важливо *граматичне значення слова*. На відміну від лексичного, яке є індивідуальним для кожного слова, граматичне значення є спільним для цілих розрядів слів. Усі слова в мові за лексичним значенням та граматичними особливостями поділяються на *частини мови*. У сучасній українській мові **10 частин мови**. Частини мови поділяються на *самостійні* (повнозначні) і *службові* (неповнозначні); окрему групу складають *вигуки* і *звуконаслідування*.

Самостійні частини мови (їх шість : іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово і прислівник) називають предмети, їх ознаки, дії та кількість. Самостійні частини мови є членами речення і мають як лексичне, так і граматичне значення.

Службові частини мови (їх три : прийменник, сполучник, частка) предметного лексичного значення не мають і служать лише для зв'язку слів у реченні (прийменник, сполучник) або для надання окремим словам і реченням додаткових смислових чи емоційно-експресивних відтінків, а також для творення морфологічних форм і нових слів (*частка*).

Вигуки і **звуконаслідування** виражають лише волевиявлення, емоції, етикет, імітують звукові сигнали птахів, тварин, явищ природи.

ЧАСТИНИ МОВИ

PARTS OF THE SPEECH

Morphology is the part of the science of language that studies word as a part of the speech. In morphology and grammar grammatical function of the word is the key point. All words of the language can be divided into parts of the speech. There are **10 parts of the speech** in contemporary Ukrainian language which can be divided into independent and service parts of the speech. There are also exclamations that are gathered in a separate group.

Independent parts of the speech (there are six of them: noun, adjective, numbers, pronoun, verb and adverb) name things, their features, actions and number.

Service parts of the speech (there are three of them: preposition, conjunction and particle) do not have a particular lexical meaning and are used only for connection words in the sentence (preposition and conjunction) or for adding to words or sentences special either meaningful or emotional colors as well as for creating morphological forms and new words (particle).

Exclamations express only emotions, etiquette, imitate the sounds of birds and animals.

ЧАСТИНИ МОВИ

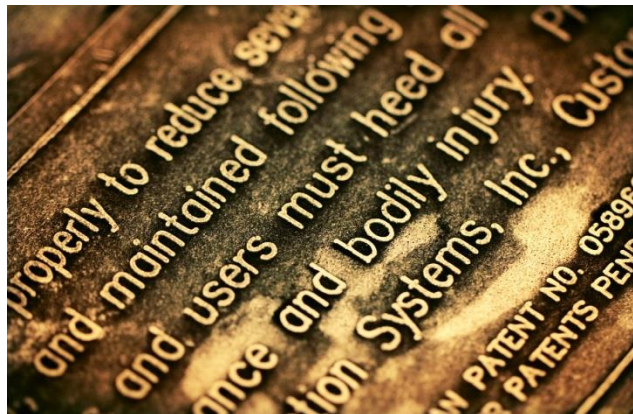
<u>назва</u>	<u>приклади</u>
САМОСТІЙНІ ЧАСТИНИ МОВИ	
<u>іменник</u>	<i>лицар, район, азбест, Фарук, кредит</i>
<u>прикметник</u>	<i>швидкий, теплий, запашний, голосний, гострий</i>
<u>числівник</u>	<i>два, тринадцятий, шестеро, чотири п'ятих</i>
<u>займенник</u>	<i>вони, я, ми, воно, хтось, когось, будь-який</i>
<u>дієслово</u>	<i>закладати, стрибайте, зніжкові, розрізав</i>
<u>прислівник</u>	<i>тихо, зсередини, тричі, по-осінньому, згарячу</i>

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

<u>прийменник</u>	<i>пообік, до, на, крізь, через, напроти, поза</i>
<u>сполучник</u>	<i>однак, але, а, та, тому що, через те що, не лише, однак</i>
<u>частка</u>	<i>так, це, ось, тільки-но, ледве чи, мов, наче, неначе</i>

ОКРЕМА ЧАСТИНА МОВИ

<u>вигук</u>	<i>ти ба, ай, ох, оєва, ой, тьху, о.ех</i>
--------------	--

PARTS OF THE SPEECH

names	examples
Independent parts of the speech	
noun	A knight, a district, credit
adjective	Fast, warm, loud
numbers	Two, the thirteenth, six
pronoun	They, I, someone
verb	Jump, cut, mortgage
adverb	Quiet, twice, loudly
Service parts of the speech	
prepositions	Next to, through, across
conjunctions	However, but, and, because
particle	So, just, hardly
Separated part of the speech	
exclamation	Oh, hey, wow

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

PRACTICAL TASK

1. Put words in the correct columns.

Книга	допомога	відвідувати	красивий	згуртований
Яскравий	швидко	одначе	читати	виблискувати
	візит	крізь		

іменник	дієслово	прикметник

прислівник	прийменник	сполучник

2.2. СИНТАКСИЧНА РОЛЬ ЧАСТИН МОВИ

Самостійні частини мови є членами речення і можуть виконувати як притаманну їм **основну роль**, так і **неосновну**, призначену для інших частин мови. Наприклад, функції іменника такі: підмет (у називному відмінку); додаток (у непрямих відмінках). Але іменник може слугувати також: означенням замість прикметника (конспект з паперу- **який?**-паперовий конспект); обставиною, адже ця роль є основною для прислівника (приплив ранньою весною- **коли?**- повернувся ввечорі); присудком (хоч ця роль властива дієслову). **Службові частини мови** членами речення не виступають і виконують тільки граматичну роль у поєднанні з самостійними частинами мови.

SYNTAX ROLE OF PARTS OF THE SPEECH

Independent parts of the speech are parts of the sentence and can play their main role as well as additional that is normally played by other parts of the speech. For example, a noun can be used as a subject and as an object. But a noun can also be used instead of adjective, as an adverbial modifier or as a verb. **Service parts of the speech** are not parts of the sentence and are used in grammatical sense only. They are always connected with independent parts of the speech.

МОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ЧАСТИН МОВИ MORPHOLOGICAL FEATURES OF PARTS OF THE SPEECH

<i>За морфологічними ознаками слова усі частин мови поділяються на</i>	<i>According to morphological features of the word all parts of the speech can be divided at</i>
Змінювані/changeable	i/and Незмінювані/unchangeable
іменник, прикметник, числівник, займенник і дієслово	прислівник, прийменник, сполучник, частка і вигук.

2.3. ІМЕННИК

NOUN

Іменник	Noun
<p><i>це частина мови (слова), що відноситься до особи, місця, речі, події, речовини. Деякі іменники відносяться до речей, які англійською мовою розглядаються як окремі предмети, що можуть бути полічені. Вони є обчислюваними іменниками. Іменники, що можуть бути полічені, мають категорії однини та множини. Деякі іменники позначають речі, що розглядаються як ціле або маса. Вони є необчислюваними іменниками, оскільки їх не можна відокремити чи порахувати. В українській мові іменники також змінюються за родами та відмінками, мають категорії істотності та неістотності.</i></p>	<p><i>a word that refers to a <u>person</u>, <u>place</u>, <u>thing</u>, <u>event</u>, <u>substance</u>, or <u>quality</u>. Some nouns refer to things which, in English, are treated as separate items which can be counted. These are called countable nouns. Countable nouns can be singular or plural. Some things are seen as a whole or mass. These are called uncountable nouns, because they cannot be separated or counted. In Ukrainian they are also changed according to their gender and vidminky.</i></p>

1. Розподіліть іменники у дві колонки: обчислювані та не обчислювані. Sort out nouns into three columns: countable and uncountable.

їжа	морозиво кафе	яблуко ресторан	борщ їдальня	вареник піцерія	пиріжок супермаркет	варення
Обчислювальні/countable				Необчислювальні/uncountable		

Зошит - _____ .	
_____ .	
Магазин - _____ .	
_____ .	
Товариш - _____ .	
_____ .	
Університет - _____ .	
_____ .	
Гуртожиток - _____ .	
_____ .	
Журнал - _____ .	
_____ .	
Комп'ютер - _____ .	
_____ .	
Олівець - _____ .	
_____ .	
Підручник - _____ .	Аудиторія - _____ .
Словник - _____ .	_____ .
_____ .	Їдальня - _____ .
Стілець - _____ .	_____ .
_____ .	Столиця - _____ .
Стіл - _____ .	Завдання - _____ .
_____ .	_____ .
Будинок - _____ .	Вітальня - _____ .
_____ .	_____ .
Деканат - _____ .	Покарання - _____ .
_____ .	_____ .
Факультет - _____ .	Купальня - _____ .
_____ .	_____ .
Викладач - _____ .	_____ .
_____ .	_____ .

4. *Наведіть приклади, використовуючи іменники на позначення соціальних груп. Write examples of noun collocations which name social groups.*

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Nouns in Ukrainian are also differentiated by gender. Most often the following endings are used:

In singular there are three genders for nouns: feminine, masculine and neuter. They all differ in ending.

For feminine most often is used ending – a

For masculine most often is used **zero or –o** ending

For neuter most often is used ending – o

5. Розподіліть слова за родами, перекладаючи їх. Sort out the words from the box in accordance with their gender. Translate these words.

родич	мама	тато	брат	сестра	чоловік	
дідусь	онук	онучка	бабуся	тітка	дядько	тесть
невістка	свекор	свекруха	сім'я	мачуха	вітчим	
	падчерка	сирота	дружина	теща		

Feminine _____

Masculine _____

Chose and write those that are true for you.

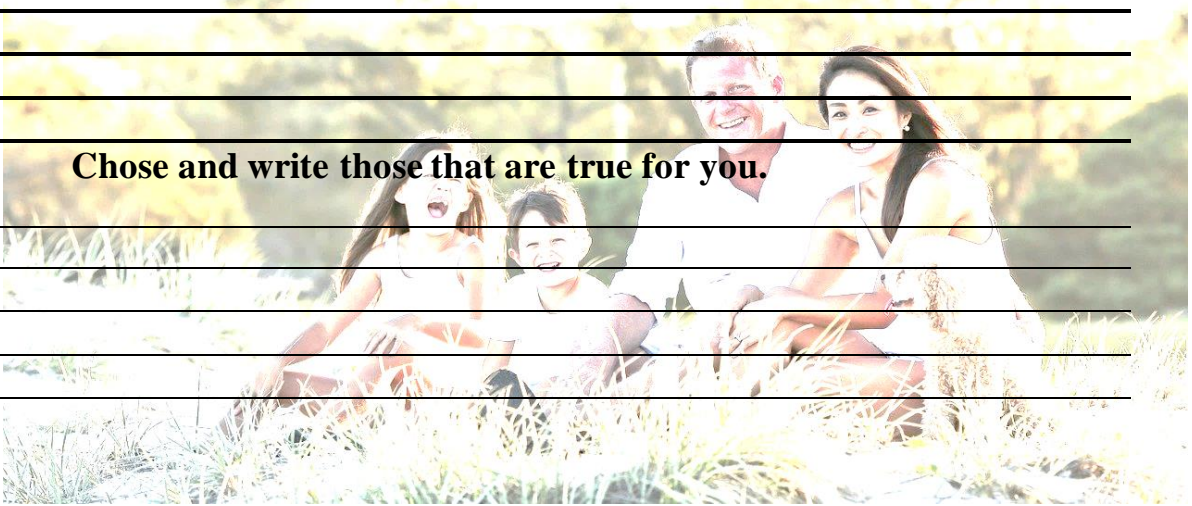

2.4. ПРИКМЕТНИК

ADJECTIVE

<p>Прикметник – це частина мови, що означає якості іменника чи займенника (підмета, додатка).</p> <p>Прикметники характеризують предмет та відповідають на питання які?, яка?, яке?, який? які?</p> <p>Оскільки прикметники є модифікаторами, вони залежать від роду й числа іменників і змінюють закінчення відповідно до них: (узгоджені) чи ні (неузгоджені). Переважно, закінчення –а, –ая мають прикметники жіночого роду; закінчення –ий, –ій мають прикметники чоловічого роду; закінчення –о, –е, –є мають прикметники середнього роду</p>	<p>An adjective is a part of speech that modifies a noun or pronoun. Adjectives usually tell what kind, how many, or which about nouns or pronouns.</p> <p>As adjectives are modifiers they depend on the nouns' gender and number and change ending in accordance with them. Ending – a or – ая have adjectives that are before the noun of feminine gender; Ending – ий have adjectives that refers to the noun of masculine gender; Ending – о have adjectives that are before nouns of neuter gender.</p>
--	--

1. Define the gender of adjectives given below and write in two other genders.

Прикметник/adjective	Чоловічий/ masculine	Жіночий/ feminine	Два інших / two other genders	
великий	✓		велика	велике
красива				
добре				
спокійна				
жовтий				
двадцять шосте				
активний				
балакучий				
міцне				
яскраве				
розкішна				

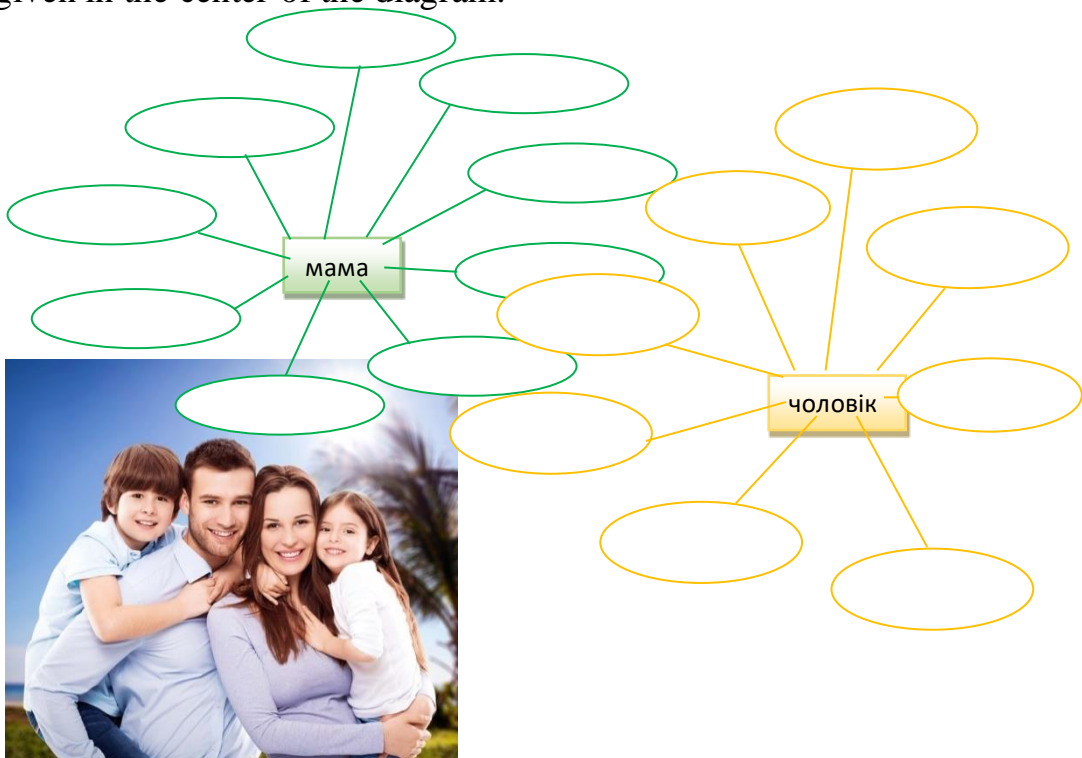
2. Write 2 sentences with each adjective from exercise 1 and nouns from exercise 3 page 33, 34 and 35 of this book and translate them.

Example: *She is a beautiful woman. Вона красива жінка.*

It is a beautiful house. Це красивий будинок.

3. Write as many adjectives as possible which can be used along with the word given in the center of the diagram.

2.5. ДІЄСЛОВО

VERB

*теперішній час

*present tense

<p>Дієслово- це частина мови, яка означає дію або стан предмета і відповідає на питання <i>що робити? що робиться з предметом? у якому стані він перебуває?</i></p>	<p>A <i>verb</i> is the <u>part of speech</u> that describes an action or occurrence or indicates a state of being. Verbs and <u>verb phrases</u> usually function as <u>predicates</u> and answer questions <i>what to do? What should I do? What is going on? What state of being is it?</i></p>
<p>Дієслово може вказувати на час події (теперішній, минулий або майбутній) від кількість рід особу</p>	<p>In Ukrainian verbs can display differences in <u>tense</u> (present, past or future) type <u>number</u> gender <u>person</u></p>

1. Перекладіть англійською дієслова. Translate verbs from Ukrainian into English.

вмиватися - _____ їсти - _____ одягатися - _____
 йти - _____ їхати - _____ приходити - _____
 навчатися - _____ читати - _____ писати - _____
 працювати - _____ заробляти - _____ знаходити - _____
 думати - _____ говорити - _____ радитися - _____
 відчувати - _____ сидіти - _____ відповідати - _____

<p>There are transitive/action and intransitive/stative verbs. English and Ukrainian stative verbs coincide.</p>		<p>Дієслова бувають перехідні та неперехідні. Українські неперехідні дієслова співпадають з англійськими.</p>	
<p>перехідні</p>	<p>active</p>	<p>неперехідні</p>	<p>stative</p>
<p><i>відвідати</i> товариша <i>купувати</i> техніку</p>	<p><i>visit</i> a friend <i>buy</i> machines</p>	<p><i>належить</i> нам <i>лежати</i> на дивані</p>	<p><i>belong</i> to us <i>lay</i> on the sofa</p>

2. Поділіть дієслова з вправи 1 на дві групи. Sort out the verbs given in exercise 1 into two groups: active and stative.

Перехідні	Неперехідні

Існують так звані зворотні дієслова. Вони відносяться до неперехідних дієслів, формуються за допомогою суфіксів – ся/-сь та вказують на те, що ваші дії були спрямовані на вас.	There are also so-called zvorotny verbs. They belong to the group of stative verbs, are formed with suffix – ся/-сь and demonstrate that your actions are aimed at yourself.
--	---

3. Перекладіть подані нижче дієслова у зворотній формі. Translate the verbs given below in zvorotny form: носив-носився.

verb	translation
wash	
dress	
stand up	
study	
be afraid	
sit down	

Закінчення дієслова змінюються коли змінюється особа.		Ending of the verb changes along with changing the person.		
Особа/person	форма/form (теперешній час/present)			
інфінітив	спілкуватися	читати	писати	сидіти
Я	спілкуюсь	читаю	пишу	сиджу
Ти	спілкуєшся	читаєш	пишеш	сидиш
Він	спілкується	читає	пише	сидить
Вона	спілкується	читає	пише	сидить
Це	спілкується	читає	пише	сидить
Ми	спілкуємося	читаємо	пишемо	сидимо
Ви	спілкуєтесь	читаєте	пишете	сидите
Вони	спілкуються	читають	пишуть	сидять

4. Поруч із поданими дієсловами запишіть правильний займенник. Next to each verb given below write correct pronoun. Translate the sentences.

Я   Ти   Він   Вона   Це
Ми   Ви   Вони

1. ___ одягається.   2. ___ читаємо.   3. ___ їдуть.
-
4. ___ навчаємось.   5. ___ пишу.   6. ___ працює.
-
7. ___ приходиш.   8. ___ розмовляють.   9. ___ відчуває.
-
10. __ думаю.   11. __ заробляємо.   12. __ знаходиш.
-

ДІЄСЛОВА ДОКОНАНОГО ТА НЕДОКОНАНОГО ВИДУ

<p>В українській мові дієслова можуть бути двох видів: доконаного та недоконаного. Дієслова доконаного виду означають завершену дію, у той час як дієслова недоконаного виду означають дію, що є незавершеною.</p>	<p>In Ukrainian there is also division of verbs in two groups: doconanyi type and nedoconanyi type. Doconanyi type verbs grammatically correspond with <i>Present Perfect tense</i> in meaning while nedokonanyi type of verbs is grammatically corresponding with <i>Present Simple and Present Continuous tenses</i>.</p>
<p>недоконаного/nedokonanogo type</p>	<p>доконаного/dokonanogo type</p>
<p>Мити пательню</p>	<p>Помити пательню</p>
<p>Готувати сніданок</p>	<p>Приготувати сніданок</p>
<p>Читати книгу</p>	<p>Прочитати книгу</p>
<p>Рахувати гроші</p>	<p>Порахувати гроші</p>
<p>Йти вулицею</p>	<p>Пройтись вулицею</p>
<p>Бігти берегом</p>	<p>Пробігти берегом</p>
<p>Гортати конспект</p>	<p>Погортати конспект</p>
<p>Плутати поняття</p>	<p>Переплутати поняття</p>
<p>Пити сік</p>	<p>Випити сік</p>
<p>Складати іспит</p>	<p>Скласти іспит</p>
<p>Пити каву</p>	<p>Випити каву</p>
<p>Одягати сорочку</p>	<p>Одягти сорочку</p>
<p>Прасувати простиладло</p>	<p>Випрасувати простиладло</p>
<p>Готувати страви</p>	<p>Приготувати страви</p>
<p>Їсти кавун</p>	<p>З'їсти кавун</p>

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ 2

1. Провідніяти іменники. Пояснити правопис.

Позоров Андрій Володимирович.
Лескова Світлана Веніамінівна.
Власне прізвище, ім'я, по батькові.

2. Цифри записати словами.

До 551 додати 95.
Від 675 відняти 123.

3. Записати українською мовою.

Без ограничений, речное судоходство, делать по заказу, без пятнадцати восемь, по причине, в течение, стечение обстоятельств, выйти из отдела, в пять часов, учет поступлений, отсрочка платежа, содействовать успеху.

4. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення.

Европий, ёмкость, естествоиспытатель, жаро-прочность, жирант, жирант, жёсткость, золотник, загазованность, закалка, затвердевание.

5. Скласти речення з наведеними термінами.

Ротація, дотація, бартер, ліцензія.

6. Провідніяти іменники. Пояснити правопис.

Вольнів Генріх Глібович.
Баринко Єлизавета Гордіївна.
Власне прізвище, ім'я, по батькові.

7. Записати українською мовою.

Письмо с уведомлением, заседание по средам, принимать участие, расходы по бюджету, контрольная по информатике, металлургический комбинат, счет в банке, заседание директората, наличный расчет, штрафные санкции.

8. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення.

Идентификация, известкование, изложница, износ, изометрия, инаудит, индукция, инертность, инфльтрация, иридий, иттрий.

9. Скласти речення з наведеними термінами.

Сальдо, внутрішній ринок, депортація, лот.

10. Провідніяти іменники.

Драган Нонна Олефірівна.
Роцин Вадим Олегович.
Власне прізвище, ім'я, по батькові.

11. Цифри записати словами.

До 55 додати 555.

Сума чисел дорівнює 23.

12. Записати українською мовою.

Приняться за работу, ввиду того, ввиду вышеизложенного, вовлечь в рабочий процесс, приносит неприятности, сообщить по телефону, процесс электролиза, прокатный стан, проектный институт.

13. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення.

Магnezит, магнето, макроанализ, малолегированный, маржа, маркетинг, маслораспределитель, меднение, межплоскостной, мелкозернистый, месторождение.

14. Скласти речення з наведеними термінами.

Оптика, осцилограф, опонент, вохра.

15. Провідміняти іменники.

Зав'ялов Радомир Родіонович.

Державко Роберт Ростиславович

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

16. Записати українською мовою.

Согласно договору, с 1986 по 2005 год, по всем правилам, доклад по вопросу, по последним сведениям, принять во внимание, несмотря на успешность, учитывая обстоятельства.

17. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

Металлокерамика, металлургия, механика, микроликвация, минерализация, мнемосхема, многослойный, моечный, молярный, мрамор.

18. Скласти речення з наведеними термінами.

Кронштейн, критерій, консорт, імітація.

19. Наведені дієслова перекладіть українською мовою та поставте у формі теперішнього часу. Запишіть по 5 дієслів у формі майбутнього та минулого часу.

Писати, носити, летіти, усміхатись, звітувати, схилитись, прислухатись, розмовляти, шепотіти, обирати, вирішувати, спиратись, помилятись, малювати, купувати, лікувати, прокидатись, засинати, дбати, вітатись, дізнаватись, рахувати, опиратись, гніватись, радіти, допомагати, вечоріти, оминати, прасувати, подорожувати.

20. Складіть три речення із поданими дієсловами (у формі теперішнього часу).

Сподіватись, опановувати, кредитувати.

РОЗДІЛ 3

КОМУНІКАЦІЯ. ПОВТОРЕННЯ. ТЕМИ: «Етикет усного мовлення», «Терміни та термінологія української мови»

3.1. ФОРМИ ВВІЧЛИВОСТІ

* Прочитайте фрази ввічливості, знайдіть їх переклад рідною мовою. Запишіть переклад поряд із українськими фразами-відповідниками.

Добрий ранок! Доброго ранку! _____
Добрий день! Доброго дня! _____
Привіт! _____
Бувай! _____
Добрий вечір! Доброго вечора! _____
На добраніч! Гарних снів _____
До побачення! Незабаром побачимось _____
Прошу! _____
Дякую _____
Будь ласка. Прошу дуже. Нема за що _____
Перепрошую! Вибачте! Даруйте! _____
Щиро дякую! _____
Нічого страшного! _____
Так, будь ласка _____
Будьмо! _____
Смачного! _____
Будь здоровий! _____
Із задоволенням _____
Приємного дня _____
Я тобі також бажаю приємного дня _____
До зустрічі _____

Питання

* Прочитайте питання, знайдіть їх переклад Вашою рідною мовою.
Запишіть переклад поряд із українським словом.

Як? _____
Що? _____
Хто? _____
Скільки? _____
Де? _____
Коли? _____
Чому? _____
Який? (Яка? Яке? Які?) _____
Котрий? (Котра? Котре? Котрі?) _____

* Уважно прочитайте речення, повторіть їх уголос.

Ви говорите англійською?

Я не говорю українською добре. Будь ласка, говоріть повільніше.

Я говорю німецькою мовою.

Я

Можеш повторити? Ти не міг би повторити?

Я не розумію.

Я не знаю.

Я

Ви не могли б це записати?

Як справи?

Дякую, добре.

Як тебе звати?

Моє ім'я Антуан.

Мене звати Ірина.

Мене звати Андрій Шевченко.

Ти можеш продиктувати це по буквах?

Звідки ти? (Звідки ти родом?)

Я з Еквадору.

Де ти проживаєш? (Де ти живеш?)

Я живу в Івано-Франківську.

Де ти навчаєшся? Я навчаюся в університеті нафти і газу.

На якому факультеті ти навчаєшся?

Я навчаюся на факультеті економіки та менеджменту.

Дякую за допомогу.

Я хотів би з ним познайомитися. Радий познайомитися. Ти не міг би мені допомогти?

* Послухайте, як викладач читає діалог. Прочитайте, будь ласка, діалог самостійно. Прочитайте діалог із другом. Вивчіть діалог напам'ять і розкажіть.

- Привіт! Як тебе звати?
- Мене звати Лауренсія.
- Вітаю, Лауренсіє. Радий з тобою познайомитись. Ти звідки?
- Я – з Камеруну.
- Звідки твоя подруга?
- Вона – з України.
- Мене звати Олег. Я українець. Радий з тобою познайомитися.

Додаткові слова

* Прочитайте слова, знайдіть їх переклад Вашою рідною мовою. Запишіть переклад поряд із українським словом.

Написи на знаках

від себе _____
до себе _____
вхід _____
вихід _____
палити заборонено (паління заборонено) _____
паркування заборонено _____
прохання не заходити _____
входу немає (вхід заборонено) _____
не фотографувати (фотографувати заборонено) _____
тиша _____
увага, сходи _____
аварійний вихід _____

3.2. НАРОДИ, НАЦІЇ, КРАЇНИ

* **Завдання.** Запишіть назви держав Вашою мовою. Вивчіть назви українською мовою, запам'ятайте утворені іменники (назви мешканців) і прикметники (назви мов).

Назви держав, їх мешканців та мов

Держава укр. м.	Держава рідною мовою	Мешканці (іменник)	Мова (прикметник)
Ангола		Анголець/анголка	португальська
Білорусь		Білорус/білоруска	білоруська
Гана		Ганець/ганка	англійська
Китай		Китаєць/китаянка	китайська
Чехія		Чех/чешка	Чеська
Данія		Датчанин/датчанка	Датська
Фінляндія		Фін/фінка	Фінська
Франція		Француз/француженка	французька
Греція		Грек/гречанка	грецька
Іспанія		Іспанець/іспанка	іспанська
Канада		Канадець/канадка	Французька/ англійська
Китай		Китаєць/китаянка	китайська
Марокко		Марокканець/марок-	арабська

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

		канка	
Молдова		Молдованин/молдаванка	молдавська
Німеччина		Німець/німкеня	німецька
Норвегія		Норвежець/норвежка	норвезька
Польща		Поляк/полячка	польська
Португалія		Португалець/португалка	португальська
Румунія		Румун/румунка	румунська
Словаччина		Словак/словачка	словацька
Україна		Українець/українка	українська
Угорщина		Угорець/угорка	угорська
Іран		Іранець/іранка	перська
Італія		Італієць/італійка	італійська
Японія		Японець/японка	японська
Англія		Англієць/англійка	англійська

(під час роботи з таблицею використовуйте словники, політичну карту світу, інтернет)

**** Прочитайте, це – цікаво!**

Ви ніколи не замислювалися над таким парадоксом:
 чому болгарин – чоловік, а болгарка – пилка,
 китаєць – чоловік, а китайка – тканина,
 поляк – чоловік, а полька – танець,
 іспанець – чоловік, а іспанка – грип,
 сибіряк – чоловік, а сибірка – хвороба,
 кореець – чоловік, а корейка – м'ясо,
 в'єтнамець – чоловік, а в'єтнамки – взуття,
 панамець – чоловік, а панамка – капелюх,
 грек – чоловік, а гречка – рослина,
 фін – чоловік, а фінка – ніж?

*** Завдання.**

Напишіть короткий текст (6-7 простих речень) вашою рідною мовою за цією темою та перекладіть українською. Використовуйте словосполучення:

Моя країна називається...

Моєю рідною мовою є...

Жителі/жительки нашої країни...

3.3. ВПРАВИ

* **Вправа 1.** Напишіть, будь ласка, звідки ці особи.

Приклад: Олександра живе в Лондоні. Вона – з Англії.

1. Ігнаціо живе в Барселоні. _____
2. Андреас живе в Берліні. _____
3. Джек Сміт живе у Нью-Йорку. _____
4. Пані Висоцька живе в Дніпрі. _____
5. Роберто живе в Римі. _____
6. Пол живе в Бірмінгемі. _____
7. Мамі живе в Токіо. _____
8. Тетяна живе в Торонто. _____
9. Ніколя живе в Парижі. _____

* **Вправа 2.** Доповніть, будь ласка, ланцюжки слів.

Наприклад, Китай – китаєць – китайська мова.

_____ – чех – _____
Англія – _____ – _____
_____ – _____ – німецька мова
_____ – поляк – _____
Іран – _____ – _____

* **Завдання.** Прочитайте, будь ласка, **вголос** і запам'ятайте правопис назв основних українських міст, знайдіть їх на карті України. Підготуйтеся до словникового диктанту.

Українські міста:

* **Надайте коротку інформацію, знайдену в Інтернеті щодо кожного міста, наприклад:**

Київ – столиця України.

Дніпро – центр космічнобудівної промисловості України.

Сімферополь – столиця Автономної Республіки Крим.

Вінниця, Донецьк, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Луганськ, Львів, Миколаїв, Одеса, Полтава, Переяслав, Рівне, Тернопіль, Харків, Херсон, Хмельницький.

** **Надайте коротку інформацію, знайдену в Інтернеті щодо розташування кожної річки, наприклад**

Українські річки:

Дніпро, Дністер, Дунай, Південний Буг, Сіверський Донець.

* На практичному занятті прочитайте наведений нижче текст у ролях.

Полілог в українському чаті

Марія: Привіт. Як справи?

Іван: Дякую, добре. А в тебе?

Петро: Чудово! А ти як себе почуваєш?

Марія: Так собі, нормально

Іван: Що сталося?

Марія: Я маю проблему: не розумію граматику української мови.

Іван: Я також не розумію.

Ілля: А я розумію. Маєш якесь запитання?

Марія: Вивчаю українську мову, але не розумію граматику.

Володя: Навіщо вивчаєш українську мову? Звідки ти?

Марія: Я з Іспанії.

Ілля: Навіщо вивчаєш українську? Ти працюєш в Україні?

Марія: Вивчаю українську мову, тому що зараз живу і навчаюся в Україні.

Володя: Навчаєшся в університеті українською мовою?

Марія: Так, я вивчаю економіку в Києві, але не українською. Це навчання по-англійськи.

Петро: Кажеш, навчаєшся англійською... Знаєш англійську, іспанську і...
Марія: Знаю іспанську, добре англійську, але погано розмовляю українською. У мене проблеми з граматиною.

Володя: Я не люблю граматику взагалі! Мені це не цікаво. Марія! Як ти виглядаєш? Високого зросту? Низька?

Марія: Я ні висока, ні низька, середнього зросту. А ви?

Іван: У мене спортивна статура. Я цікавлюся спортом. Високий і худий. Всі кажуть, що досить приємної зовнішності.

* Завдання. Уважно прочитайте текст і напишіть, чи зміст поданих речень збігається зі змістом тексту, чи ні. Поясніть Вашу думку.

Приклад: Марія почуває себе чудово.

Це неправда, тому що вона каже про себе «так собі, нормально?».

1. Марія є іспанкою.
2. Марія вивчає українську мову, тому що навчається на українській філології.

3. Марія зараз працює в Києві.
4. Марія навчається українською мовою.
5. Марія розмовляє іспанською, англійською та німецькою.
6. Ілля є викладачем.
7. Володя любить граматику.
8. Марія є високою.
9. Іван цікавиться спортом.

** Завдання. Поставте запитання до тексту і запишіть їх.

1. _____
_____
2. _____
_____
_____
3. _____
_____
4. _____
_____

3.4 ПОВТОРЕННЯ. ЧИСЛІВНИКИ, ДНІ ТИЖНЯ, ПОРИ РОКУ Й ЧАСОВІ ФОРМИ

** Прочитайте й знайдіть їх переклад рідною мовою. Запишіть переклад поряд із українським словом.

наступний _____
попередній _____
останній _____

** Робота зі словником. *Випишіть слова у спеціальний зошит-словник. У колонку зліва запишіть українські слова, справа – переклад Вашою рідною мовою. Підготуйтеся до словникового диктанту.*

Час –

Дата, день / ніч, північ / полудень, до обіду / після обіду, пізно / рано, секунда, хвилина, чверть години (15 хвилин), година, вчора / сьогодні / завтра, два дні тому, через два дні, вихідні дні, тиждень, місяць, семестр, півріччя, рік, століття.

* Уважно прочитайте речення, повторіть їх уголос.

Котра година? П'ята.

Вісімнадцята година десять хвилин / Десять хвилин на сьому вечора.

Чотирнадцята година тридцять хвилин / Пів на третю.

Друга година сорок п'ять хвилин / За п'ятнадцять хвилин третя ночі.

Я запізнюсь. Будь вчасно.

Я не запізнюся!

Я намагатимусь бути вчасно.

Сьогодні двадцять п'яте червня дві тисячі десятого року (25 травня 2010 року).

Який у тебе номер телефону?

Мій номер телефону 063 88 91 732

Дай мені свій номер телефону, будь ласка.

Повтори, будь ласка / Можеш повторити? / Чи не міг би ти повторити?

* Послухайте, як викладач читає діалог. Прочитайте, будь ласка, діалог самотійно. Прочитайте діалог у парі з другом. Вивчіть діалог напам'ять і розкажіть.

- Перепрошую, котра година?
- Шоста година вечора.
- А котра зараз година у Нью-Йорку?
- У Нью-Йорку зараз десята година ранку.
- Ранку чи вечора?
- Ранку.
- А котра година в Токіо?
- У Токіо зараз друга година ночі наступного дня.
- Тобто у нас середа, а в Японії вже четвер?
- Так.
- Яка там зараз пора року?
- Така ж, як і в нас, – літо. Але в Аргентині зараз зима.

Додаткові слова

Прочитайте слова, знайдіть їх переклад Вашою рідною мовою. Запишіть переклад поряд із українським словом.

Свята

- 1 січня – Новий рік _____
- 7 січня і 25 грудня – Різдво Христове _____
- 22 січня – День соборності України _____
- 8 березня – Міжнародний жіночий день _____
- квітень-травень (неділя) – Великдень (Пасха) _____
- 1 травня – День праці _____
- 8 травня – День пам'яті та примирення _____
- Червень (неділя) – Трійця (П'ятидесятниця) _____
- 28 червня – День Конституції України _____
- 24 серпня – День незалежності України _____
- 14 жовтня – День захисників і захисниць України _____

3.5. ВПРАВИ

Вправа 1.

Запишіть словами повну дату свого народження.

Вправа 2.

Запишіть словами дати народження ваших батьків.

* Вправа 3.

Напишіть, будь ласка, котра година.

Якщо хвилинна стрілка буде спрямована вертикально вниз, котра буде година? Напишіть відповідь у зошит.

Якщо годинна стрілка буде спрямована вертикально вгору, котра буде година? Напишіть відповідь у зошит.

10:09 Час: десята нуль дев'ять, дев'ять хвилин на одинадцяті

5:30 _____

16:00 _____

21:30 _____

21:15 _____

14:45 _____

20:25 _____

13:05 _____

15:30 _____

23:35 _____

17:40 _____

18:00 _____

8:45 _____

19:30 _____

20:10 _____

* **Вправа 4.** Котре зі слів зайве? Чому? Викресліть зайве слово.

1. *п'ятнадцята – п'ятнадцять – шістнадцята – сімнадцята*
2. половина – по – за – в
3. вранці – ввечері – зазвичай – до обіду
4. опівдні – часто – рідко – ніколи
5. з–до–на–вона
6. повертатися – день – їхати – іти
7. на таксі – автомобілем – пішки – трамваєм
8. понеділок – опівночі – вівторок – неділя
9. двадцята – восьма – п'ять – дев'ятнадцята

* **Вправа 5.** Впишіть правильні дні тижня. *Приклад.* Між суботою і понеділком є .. *неділя* ..

1. Між серединою і п'ятницею є _____
2. П'ятий день тижня – це _____
3. Четвертий день тижня – це _____
4. Перед понеділком іде _____
5. Перед неділею є _____
6. Між понеділком і серединою є _____
7. Перед вівторком є _____
8. Між вівторком і четвергом є _____
9. Я не працюю у _____

** **Вправа 6.** Допишіть слова, яких бракує.

Додайте назви місяців:

Січень
_____

Лютий
_____

Квітень
_____

Червень
_____

Липень
_____

Жовтень
_____

Грудень
_____

Додайте дні тижня:

Понеділок

_____

Четвер

_____

Субота

_____

* **Вправа 7.** Перепишіть подані речення та складіть із літер правильні назви місяців.

Приклад. Богдан і Михайло каталися на лижах у *лютому* (отмлюю)

1. Новий рік настає у _____ (чініс)
1. У _____ Аня і Роман зустрічалися щодня (ерзбнеі)
2. У _____ в нас була контрольна з англійської (вртаін).
3. Ми були у Києві у _____ (сієрвен).
4. Андрій дуже багато працював у _____ (дплостиаі).

** **Вправа 8.** Укладіть речення у логічну послідовність, пронумеруйте їх.

У вересні і в листопаді ми багато працювали.

1. Минулого року

У лютому і в березні в нас було багато роботи. ...У грудні ми їздили кататися на лижах у Карпати. ...У липні посилено вивчали англійську мову.

У квітні часто зустрічалися зі знайомими.

У травні ми були в Одесі.

У листопаді часто ходили в кіно.

У червні готувалися до іспитів у школі.

У січні два тижні ми були в горах.

У серпні в нас було два тижні відпустки.

Вправа 9. Домашнє читання. Прочитайте текст «Зимові свята в Україні(1)**». Випишіть незнайомі слова. Поставте до тексту 5 запитань і запишіть їх. Підготуйтеся до аудіювання та усного переказу тексту під час аудиторного заняття.

Зимові свята в Україні (1)

В Україні є багато свят, особливо взимку. У грудні традиційно святкують День апостола Андрія і Святого Миколая.

13 грудня – це день смерті **апостола Андрія**. До прийняття християнства в Україні (до 988 року) у цей день святкували празник Калити. До сьогодні існує звичай 12 грудня випікати калиту – невеликий солодкий хліб або бублик. Увечері 12 грудня дівчата влаштовують ігри. Дівчата йдуть до когось до хати, щоби пекти **балабухи** та **калиту** – вироби з тіста. Для балабухів беруть муку і замішують із водою, яку приносять у роті. Коли балабухи готові, кожна дівчина викладає на підлозі один балабух. Кличуть собаку і годують її балабухами. Дівчата вірять, що до якого балабуха собака підійде першого, та дівчина наступного року вийде заміж. Іноді в іграх беруть участь і хлопці. Вони «кусають калиту» і хто пройде це випробування, отримує вареники.

День Святого Миколая – це дитяче свято. Діти вірять, що у святкову ніч Святий Миколай виконає їхні бажання, тому вони пишуть йому листи. Листи вішають на вікно і вірять, що їх уночі забирають ангели. Святий Миколай був єпископом у Мір Лікії (Мала Азія). Він особливо піклувався про бідних дітей, сиріт. У ніч з 18 на 19 грудня слухняні діти отримують під подушку подарунки – цукерки, мандаринки. Неслухняні діти вранці знаходять різку – тоненьку палицю, якою колись карали дітей.

Новий рік українці зустрічають 1 січня, але існує традиція святкувати також Старий Новий рік – 14 січня. Це пов'язано з різними стилями календарів – державного і церковного. На Новий рік прикрашають ялинку, проводжають старий рік, слухають промову президента, бажають одне одному щастя, здоров'я та здійснення планів на новий рік, п'ють шампанське і запускають феєрверки. **На Старий Новий рік** влаштовують **Маланку** – карнавал, у якому чоловік переодягається у жіночий одяг і грає роль неохайної господині, яка замітає в хаті, готує їсти, але їй нічого не вдається.

** Завдання до тексту 1. Уважно прочитайте текст і напишіть, чи зміст поданих речень збігається зі змістом тексту, чи ні.

Приклад: В Україні є багато свят, особливо влітку. – **Так, це правда (або) ні, це неправда,** тому що в тексті написано...

1. В Україні є багато свят, особливо влітку.
2. День апостола Андрія святкують 30 грудня.

3. Калита – це невеликий солений хліб або бублик.
4. Балабухи і калита – вироби з тіста.
5. Балабухами годують котів.
6. День Святого Миколая – це дитяче свято.
7. Діти пишуть Святому Миколаю вірші.
8. У ніч з 18 на 19 грудня слухняні діти отримують подарунки.
9. В Україні є традиція святкувати 4 січня Старий Новий рік.
10. На Старий Новий рік влаштовують карнавал, який називається Маланка.

** Завдання до тексту 2. Поставте запитання до тексту і запишіть їх.

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

4. _____

_____

** Додаткове завдання. Прочитайте текст «*Зимові свята в Україні (2)*», випишіть незнайомі слова у спеціальний зошит-словник. Підготуйтеся до аудіювання та усного переказу тексту під час аудиторного заняття.

Зимові свята в Україні (2)

Більшість українців – православні християни, тому **Різдво** в Україні святкують 7 січня, а не 25 грудня, як у більшості держав світу. 6 січня готують Святу вечерю, яка складається з дванадцяти страв. Це – риба, капуста, вареники, голубці, пиріжки з картоплею та горохом, підлива з грибів та квасолі тощо. Їх готують на воді та рослинних жирах, тому що до 7 січня триває піст. Головна страва Святої вечері – це кутя. **Кутя** – це зварена каша з пшениці, до якої додають мак, горіхи, родзинки та мед. Запивають усе

узваром – компотом із сухих фруктів (яблук, груш, слив). Під час Святої вечері не п'ють спиртного і співають колядки. **Колядки** – це традиційні обрядові пісні. Їх співають у храмах, у родинях за столом, а також чекають колядників – дітей і дорослих, які під час свят ходять від хати до хати, вітаються «**Христос ся рождає**» (**Христос народився**), співають і розповідають короткі віршики – віншування (побажання). Господарі відповідають «**Славімо Його**», дають дітям за коляду дрібні гроші. Часто на Різдво можна побачити святковий вертеп. **Вертеп** – це традиційна вистава, героями якої є три царі, Ірод, ангел, чорт, пастухи, свята родина. Різдво українці святкують разом із родиною, запрошують гостей і самі ходять у гості– колядувати.

Завершуються зимові свята 18-19 січня – на **Водохреща (Йордан)**. Увечері 18 січня знову готують пісню вечерю, подібну до Святої вечері. А 19 січня йдуть на річку або на озеро святити воду. Цього дня люди згадують, як Ісус Христос хрестився в Йордані й на Нього зійшов Святий Дух. Вони вірять, що цього дня вода отримує чудодійні властивості, не псується протягом року, оберігає їх від хвороб.

** Уважно прочитайте текст і проаналізуйте (усно), чи зміст поданих речень збігається зі змістом тексту, чи ні.

Приклад: В Україні є багато свят, особливо влітку. – Так, це правда (або) ні, це неправда, тому що в тексті написано...

Переробіть наведені речення за поданим вище зразком і запишіть їх до робочого зошита.

1. Різдво в Україні святкують 17 січня.
2. Більшість українців – православні християни.
3. Свята вечеря складається з 12 страв.
4. Страви готують на воді, молоці, сироватці та тваринних жирах.
5. Головна страва Святої вечері – кутя, що має багато варіантів.
6. Кутя – це зварена з рису каша із цукатами та горіхами й медом.
7. Узвар – це компот зі висушених і в'ялених фруктів.
8. Колядки є традиційними й прадавними обрядовими піснями.
9. Вертеп – це традиційна вистава.
10. Зимові свята в Україні завершують 18-19 лютого.

*** Завдання 3. Опишіть зображений на світлині сюжет у зошиті (10 простих речень). Яке свято зобразив відомий художник? Чим займаються люди, зображені на світлині? Яке свято є схожим на зображене у вашій країні? Опишіть їх і назвіть спільні та відмінні риси цих свят.

Використовуйте в процесі опису різні категорії числівників, прикметники, іменники різних груп.

«Різдво в Нью-Йорку», Томас Кінкейд.

3.6. ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ТЕРМІНИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Термінологія – це наука про шляхи, методи, способи творення, функціонування, диференціацію, інваріативність термінів. Поняття термінологія також – від лат. *terminus* – кордон, край, межова лінія і ...логія: 1. Це розділ лексики, що охоплює терміни різних галузей знань. 2. Сукупність термінів якоїсь окремої конкретної визначеної галузі техніки, літератури, науки або всіх термінів певної мови.

Термінологічне планування. Воно може здійснюватись як відповідними галузевими установами, так і посадовими особами, але цей процес завжди відбувається централізовано. Бувають ситуації, коли урядові установи можуть впливати на ситуації з термінологічними процесами з метою захисту національних мовознавчих норм від лінгвоциду. Особливості термінологічного планування залежать й від статусу мови (державна / не державна). Недостатньо розвинені економічно країни не мають змоги швидко активізувати зміни терміносистем ля всіх галузей через відсутність відповідних умов. У таких ситуаціях у деяких специфічних галузях тимчасово застосовуються інші мови, переважно англійська чи французька.

Термінологічна оптимізація та оновлення полягає у створенні нових термінів і зміні статусу застарілих. Такі заходи необхідні для планування статусу мови. Адже мова є живою системою, що жо живе, росте й змінюється. Технологічні знання не можуть поширюватись в межах мов за умови відсутності в них галузевих термінологій, що веде до приниження носіїв певних мов, які змушені вчити інші мови, та, зрештою, до економічного відставання даної країни. Переважно стосується це технічного перекладу, що впливає на формування спільних лексичних груп у різноманітних мовах світу.

Отже, термінологічна оптимізація це – активатор лексичного зростання потенціалу мови впевній галузі. Термінологічна модернізація активізується у двох випадках: під час перекладу спеціалізованої літератури іншою мовою (у випадку наявності термінологічних лакун у мові перекладу) та під час зміни відповідної мови у різних галузях. До того ж, модернізація може мати тенденцію інноватизації в терміносистемі мови-донора на кшталт мови-реципієнта.

Стандартизація у термінознавстві є не менш важливим аспектом планового розвитку термінології. Вона спрямована на вибір норм у системі противаг та фіксації обов'язкового варіанта конкретного терміна, а також на уникання двозначності в семантичних ядрах термінів; на уніфікацію терміносистем, їх інтернаціоналізацію, досягнення стану, щоб усі нові терміни були визначені та зрозумілі різним фахівцям, а також на уникнення явища синонімії. Якщо термінологом не спілкуватись із метою повної чи переважної уніфікації термінів – науковці різних країн врешті-решт втратять можливість оперувати термінами без десятків словників. Основною метою стандартизації є, із одного боку, уможливлення спілкування фахівців шляхом уникання двозначності, синонімії, а з іншого – полегшення професійного спілкування різними мовами в різних галузях.

Стандартизація може корегувати всі терміносистеми конкретної мови (стабілізація та фіксація того чи іншого варіанта як наддіалектної норми), та деяких одиничних аспектів варіанта (як термінологічна стандартизація).

Правила укладання тлумачних термінологічних 2-3-мовних словників є вагомою базовою складовою термінології.

Укладання словників усіх відомих типів вивчає **лексикографія** – (від гр. *lexikos* – словесний, словниковий; *grapho* – пишу) це розділ лінгвістики, що досліджує правила систематизації слів та стійких надлексичних побудов.

Лексикографія є наукою, предметом дослідження й аналізу якої є аналіз досвіду упорядкування та укладання словників. Словник – це зведення, реєстр слів (морфем, словосполучень, лексичних груп: фразеологізмів, паронімів тощо, та ін. мовних одиниць), що розташовані в певному, переважно – алфавітному, порядку. Принцип упорядкування одиниць у словнику й зміст інформації щодо них зумовлюються призначенням і типологією словника. Словник переважно містить тлумачення мовних одиниць за якоюсь ознакою – за орфографією походженням, наголосом (акцентною нормою), містити переклад чи інтернаціональні за семантичним типом відомості про певні об'єкти, події, факти дійсності чи іншу інформацію.

Першим прототипом сучасного словника був **глосарій** (від лат. *glossarium* – словник глос – пояснень незрозумілих слів на полях давніх літописів та списків) – це протословник до тексту, у якому роз'яснюються маловідомі, неологічні або архаїчні слова, тобто – список понять у специфічній області знання з їх визначеннями. Зазвичай, глосарій розміщували в кінці книги й пояснювали в ньому виключно ті терміни в межах певної книги, що є нещодавно введеними до лексичного складу мови, або ж є як мінімум незвичайними. Сучасна існуюча лексикографія (наука про укладання словників усіх типів) базується на наукових розвідках багатьох дисциплін – не лише лексикології та морфології, як основної мовознавчої бази, а й аналітлінгвістики, фонетики, історичної граматики, орфоєпії та ін.

Термінологія галузевої діяльності, наприклад, правознавча, юридична, криміналістична чи економічна, охоплює, насамперед, базову лексику

конкретної сфери діяльності. Охоплює, систематизує та диференціює за напрямками, метою досліджень та використання.

** ВПРАВИ:

1. Складіть словничок юридичної термінології від А до Д по 5 термінів кожної позиції. Користуйтеся термінологічними словниками за спеціалізацією.

2. Знайдіть текст англійською мовою з економіки на 150 слів та перекладіть його українською. Випишіть із тексту економічні терміни.

3. Проаналізуйте текст та випишіть із нього терміни в робочий зошит.

Поліцейські-герої

Сьогодні Міністр внутрішніх справ вручив державні нагороди та відомчі відзнаки офіцерам органів системи МВС.

За сумлінне ставлення до виконання службових обов'язків, високу професійну майстерність, ініціативу, наполегливість та бездоганне служіння українському народові, і з нагоди Дня захисника України, у Міністерстві внутрішніх справ нагородили 24 поліцейських. З-поміж них троє патрульних поліцейських, які отримали державні нагороди.

Медаллю «За працю і звитягу» нагородили командира взводу тактичної підтримки батальйону ТОР УПП у місті Києві Сергія Кучеренка.

Орден «За мужність» III ступеня вручили інспектору взводу тактичної підтримки батальйону ТОР УПП у місті Києві лейтенанта поліції Олександрю Ющенку,

Сергій Кучеренко та Олександр Ющенко брали участь в успішному затриманні особливо небезпечних злочинців, що причетні до вчинення злочинів на території різних країн.

Медаллю за «Врятоване життя» нагородили командира роти УПП у місті Києві Віталія Задорожнього. У вересні цього року він врятував чоловіка, який хотів стрибнути з 17 поверху. Також під час пожежі в одному з будинків Віталій особисто евакуював потерпілих з квартири та врятував життя літній жінці.

Дякуємо патрульним за службу! Пишаємося! Так тримати!

(З Інтернет-порталу <http://patrol.police.gov.ua/2019/10/17/>)

** *Опишіть зображений сюжет у зошиті (5 простих речень). Використовуйте відповідні терміни. Підкресліть їх.*

**3.7. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ЗА ТЕКСТОВИМ МАТЕРІАЛОМ
ДО ТЕМ: «Україна. Київ», «Освіта. Університет», «Будинок. Кімната»,
«Родина», «Приватна комунікація», «Їжа»**

*Опрацювання тематичного дискурсу
Напишіть невеликий текст про роль книги в житті людини*

* 1. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Творчість народу

Усна народна творчість – цінний набуток... У ній знайшли втілення найзаповітніші мрії, помисли, сподівання багатьох поколінь. У невичерпній її криниці видзвонює духовна наснага трудівника, моральна сила, віра в найсвітліші ідеали, у краще майбутнє.

Серед багатьох фольклорних видів і жанрів одне з найпомітніших місць займає казковий епос, який виник і розвинувся на основі тисячолітньої трудової й суспільної діяльності людей, що сягає своїм корінням у найдавніші часи людської історії.

Як один із провідних жанрів народної оповідної творчості, казка відіграла важливу роль у розвитку писемності. Виховні можливості її важко переоцінити... [86].

(89 слів) (За І. Березовським)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Фольклор, народна творчість, епос, казка.

2. Перевірте свою уважність.

Казка відіграла важливу роль у (де?)... . Усна народна творчість (це?)... . Як один із провідних жанрів (чого?)... .

3. Доберіть епітети до слів.

Море – бурхливе, вируюче, неспокійне, розбурхане.

Казковий епос – .....

4. Доберіть синоніми до слів.

Чайка – незвичайна птаха, злюка, розбишака, рятівниця.

Рибалка – мореплавець, човняр, веслувальник.

5. Складіть план тексту.

6. Зверніть увагу на написання слів: усна, втілення, найзаповітніші, тисячолітньої.

** II. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Мова

Найбільше й найдорожче добро в кожного народу – це його мова, ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, у яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.

Навчаючись з малих літ балакати, ми разом з тими словами, що

доводиться їх запам'ятати, набуваємо й розуміння того, що ті слова визначають, чи назву якої речі, чи думку про що-небудь. Тобто ми разом зі словами набуваємо й розуму, набуваємо чужих думок, навчаємося самі думати й ті думки викладати словами.

Наші діти у свою чергу додають до здобутого від нас скарбу мови своїх вимовів того, що їм за свого життя довелося навчитися, передумати, пережити [86].

(98 слів) (Панас Мирний)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Схованка, скарб, сподіванки, здобуте.

2. Перевірте свою уважність.

Наші діти у свою чергу додають до (чого?)... . Тобто ми разом зі словами набуваємо й (чого?)... . Найбільше й найдорожче (що?)... .

3. Доберіть епітети до до слів.

Море – бурхливе, вируюче, неспокійне, розбурхане.

Народ – .....

Сподівання – .....

III. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Січ

Безмежний степ ... Вершники в острішкуватих шапках, на низеньких прудких конях женуть натовп людей і череди корів. І раптом ніби з самого неба падає на степ могутній, мов грім, свист, аж трави обізвалися шелестом і сполохано побігли в усі боки.

Розгублено озирнулися татари... Хто посмів їх переслідувати? Пізніше татари спізнають, що то оселедці – неодмінна ознака особливого стану людей, званих українськими козаками. Це Січ.

Отже, і не литвини, і не поляки. Козаки. Січ. Гостро зблиснули їхні шаблі, почалася січа. Кидають здобич і в безладді втікають ординці. Татарські бранці ніяк не можуть повірити, що їх врятовано [86].

(106 слів) (За М. Слабошпицьким)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Січ, татари, полон, козаки, оселедці.

2. Перевірте свою уважність.

Татарські бранці ніяк не можуть повірити (у що?)... . Розгублено озирнулися (хто?)... . Гостро зблиснули їхні (що?)... .

3. Доберіть епітет до слів.

Море – бурхливе, вируюче, неспокійне, розбурхане.

Козаки – .....

Січ – .....

Бранці – .....

IV. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Шляхи історії...

Село Ракова Січ з давніх-давен називається Криничками. Колись, після кривавої січі з татарами, козаки курінного отамана Самійла Рака викопали в яру криницю, напоїли пораних, рани промили й на догляд по хуторах залишили, самі ж подалися татар доганяти. Видужали козаки та й поприставали в прийоми до хутірських дівчат. А Демид Загорулько вирив у яру неподалік од криниці чепурну землянку й оселився в ній з наймичкою Марусиною.

Згодом почали осідати в їх долині й інші поселенці. Спорудили на Лисій Горі сторожові вежі. Поставили на них бочки зі смолою, нав'ялили віття з листям. Щоб із наближенням ворога запалити й просигналізувати про небезпеку [86].

(96 слів)

** Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Поселенці, козаки, хутір, наймичка.

2. Перевірте свою уважність.

Згодом почали осідати (де?)... А Демид Загорулько вирив (де?)... .

Село Ракова Січ з давніх-давен називається (як?)....

3. Доберіть епітети до до слів.

Море – бурхливе, вируюче, неспокійне, розбурхане.

Казковий епос – .....

V. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Пісня серця

Поетичний вияв його працелюбності й співучої вдачі, образне втілення його історії, моралі, мрій, прагнень – це наша пісня. Пісня серця нашого...

Вона така ж прекрасна й безсмертна, як і той народ, що її породив.

Зароджувалася вона в талановитій, таємничій душі, співочому серці, у народних забавах, у календарних обрядах та ритуальних діях наших предків. Була вона з нашими лицарями-козаками й у звитяжних походах, і в турецькому полоні, і на жалібних тризнах, ночувала при чумацьких вогнищах під високими зорями. Тамувала біль розлуки й заглушала брязкіт кайданів на сибірській каторзі, долинала зовом отчого дому до бідних емігрантів у

заокеанській чужині.

Пісня завжди була голосом кохання, краси, непокори, закликом до борні, зіркою віри й надії.

Пісня наших сердець [86].

(117 слів) (За мотивами А. Добрянського)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Брязкіт, сибірська каторга, чужина, чумаки.

2. Перевірте свою уважність.

Про що йде мова в тексті? (скласти 3 речення):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

VI. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Птах-доля

Кожному з вас доводилося бачити політ лелеки. На диво-дивне красивий це птах! Скільки в ньому грації, гордості, величі...

Здавна існує велика дружба між людьми й лелеками. Можливо, як жоден інший птах, підпускає чорнокрилий красень до себе людину, бо вірить, що не буде йому кривди. І не дарма говорять люди: у хаті, на якій поселиться лелечина пара, пануватиме добро й злагода, щаслива мирна доля. Споконвіку вважалося великим злочином скинути лелече гніздо або вбити птаха... Не було тому прощення.

Якою радістю зустрічаємо ми навесні лелек, що повертаються з далеких країв, і скільки світлого смутку лягає на серце, коли восени відлітають їхні ключі до вирію. Чекаємо весну [86].

(107 слів)

** Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Лелека, вирій, навесні, споконвіку.

2. Перевірте свою уважність.

Про що йдеться в тексті? (скласти 3 речення):

.....
.....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

VII. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Україна вранці

Ранок народився в росах, у зелених буйнощах левад. Увесь край світився могутніми соняшниками, що розверталися своїми тугими коронами для цвіту. Усе буяло, все наливалось життєвою силою в цю благодатну пору раннього літа. Земля ніби прагнула виявити свою нестримну щедрість, порадувати людей усім найкращим, що тільки може їм дати. Левади вабили холодками темно-зеленими, водою ставків блищали, розкидалися шатрами верб, яворів, кущами калини. У садках білили хати дивної краси. Що не хата – то мистецький витвір. Одна підведена яскраво-червоним, друга – темно-зеленим, та вкрита соломою, сусідня – очеретом з чепурними китичками по краях. І всі хати білі, чисті, святкові, для щасливого літа вони білились і зараз змагалися в красі [86].

(105 слів) (За О. Гончаром)

Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Левада, буяння, явір, хатки.

2. Перевірте свою уважність.

Про що йде мова в тексті? (скласти 3 речення):

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

VIII. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Народні прикмети

У перші дні вересня подивіться на місяць. Якщо він перекинув свій серп «на спину», ріжками догори, то довго буде сонячна тепла погода.

На Івана Предтечу (11 вересня) журавлі на південь полетіли – рання зима буде. Грім у цей день – на довгу й теплу осінь.

14 вересня – Семен літо проводить. Якщо він теплий, то й зима тепла.

До Микити (15 вересня) гуси відлітають. Високо летять – до високого

весняного паводку, низько – до малої води.

21 вересня – приходиться друга Пречиста. Якщо між першою (28 серпня) і другою Пречистою встигне випасти сніг, то осінь буде довга.

25 вересня – день осіннього рівнодення, Сергія. На Сергія споконвіку рубали капусту.

Воздвиження – 27 вересня. Це свято жупан з плечей зсуває, а кожух надіває [86].

(118 слів) (3 народного календаря)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Вересень, Пречиста, рівнодення, кожух.

2. Перевірте свою уважність.

Про що йде мова в тексті? (скласти 3 речення):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

IX. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Історія Великого Лугу народної душі

Луг та ще й Великий. «Що за дивовижа?» – може запитати сучасний молодий читач. Невже йдеться про шматок правого берега Дніпра, густо зеленіючого грядками цибулі та полуниці й забудований невеличкими дивними спорудами, що йменуються «дачами»? Ні, звичайно. Йдеться про знамениті дніпровські плавні, які були відомі стародавнім грекам. Останні достоту обожнювали цей чарівний куточок землі. У їхньому уявленні Великий Луг був пристанищем німф і муз, тобто – своєрідним українським Парнасом.

Десь півтисячоліття тому Великий Луг облюбували запорозькі козаки. Можна сказати, що саме тут виколисувалася нетлінна слава наших героїчних предків. Не випадково Тарас Шевченко називав стародавній Великий Луг «славним батьком Запорозьким».

І ось Великого Лугу не стало: його знищила «цивілізація». Точніше – він став однією з численних жертв «геніального» українофобського кремлівського плану «перетворення природи» [86].

(121 слово) (За П. Ребром)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Великий Луг, запорозці, дивовижа, виколисуватись.

2. Перевірте свою уважність.

Яка основна мета тексту? (скласти 3 речення):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

X. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Українська символіка

У кожного народу є символи свят. Традиційною українською символікою на Новий рік був дідух. Виготовляли його з куля або ж першого зажинкового снопа. Кільканадцять пучків, окремо обплетених соломинками, ув'язували в пишний вінок. Зразу робили потрійне розгалуження для того, щоб дідух міг рівно стояти. Верхівка новорічного вінка нагадувала конусоподібний сніп з безліччю колосся. За гілки ж дідуха правили зібрані докупи пучки. Це справді був високомистецький витвір, що аж ніяк не поступався сучасним нашим ялинкам.

У світлицях дідуха ставили напередодні багатої куті. Свою обрядову функцію він виконував протягом усіх різдвяних свят. Постійним його місцем були покуть, стіл. Будь-які ритуальні дійства неодмінно поєднувалися з обрядовим вінцем. Дідухом користувалися практично на всій території України [86].

(114 слів) (За В. Скуратівським)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Символ, свято, дідух, світлиця.

2. Перевірте свою уважність.

Про що йде мова в тексті? (скласти 3 речення):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

XI. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

У садку

Поснідали, трішки відпочили й рушили далі. Костик знову питається в дідуся, чи можна дома, у садочку, за квітами час визначати.

Звісно, можна. Коли побачиш, що розпускаються червоні тюльпани або сині дзвоники кручених паничів, то знай: минула восьма година ранку. А от нагідки – сплюхи. Вони прокидаються аж о десятій.

Час додому! Лілія пелюстки стуляє – п'ята година настала. А мамуня наказувала о шостій дома бути.

Обоє потомилися. Дідусь іде поволі, та й Костик не квапиться. Слухає дідові розповіді...

Є в нашому садку ще одна нічна квітка – енотера. Удень вона наполовину згортає пелюстки, а розкриває їх о десятій... Ми з тобою наступного ранку в нашому садочку квітковий годинник злагодимо [86].

(107 слів) (За П. Утевською)

*** Завдання:**

1. Поясніть значення слів.

Поволі, садок, сплюхи, поснідати.

2. Перевірте свою уважність. У 1, 3, 5 реченнях знайдіть головні члени речення.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

XII. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Мова

Найбільше й найдорожче добро в кожного народу – це його мова, ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, у яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.

Навчаючись з малих літ балакати, ми разом з тими словами, що доводиться їх запам'ятати, набуваємо й розуміння того, що ті слова визначають, чи назву якої речі, чи думку про що-небудь. Тобто ми разом зі словами набираємося й розуму, набуваємо чужих думок, навчаємося самі думати й ті думки викладати словами.

Наші діти у свою чергу додають до здобутого від нас скарбу мови своїх вимовів того, що їм за свого життя довелося навчитися, передумати, пережити. Таким побитом і складається людська мова, що з кожним новим

коліном все більше та більше шириться – зростає [86].

(110 слів) (Панас Мирний)

* Завдання:

1. *Поясніть значення слів.*

Схованка, життя, скарб, дух.

2. *Перевірте свою уважність.* У 1, 4, 5 реченнях знайдіть головні члени речення.

ХІІІ. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Державна мова України

Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання й захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

У системі сучасних мов світу (за різними джерелами їх нараховують від 2,5 до 5 тисяч) українська мова займає своє визначене місце і має довгу та складну історію. Українська мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї, слов'янської групи, східнослов'янської підгрупи, до якої, крім української, належать російська й білоруська мови [85].

(92 слова)

* Завдання:

1. *Поясніть значення слів.*

Державна мова, символ, світ, східнослов'янська група мов.

2. *Перевірте свою уважність.* У 2, 4, 5 реченнях знайдіть головні члени речення.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Історичний рукопис

За майже двохсотлітній період свого існування «Історія Русів» була опублікована двічі. Один раз малим тиражем російською мовою в 1846 році в Москві, удруге – 1956 року в Нью-Йорку.

Свого часу вона таємно поширювалася в списках, за неї платили великі гроші; усі, хто її прочитав, зазнав її чару. «Історією Русів» користувався Тарас Шевченко при написанні більшості своїх історичних творів, а також Олександр Пушкін під час написання поеми «Полтава» і Микола Гоголь при роботі над «Тарасом Бульбою».

«Історія Русів» – це історично справедливий погляд на нашу історію. Рукопис цієї книги було знайдено в 1828 році. Остання дата, яка згадується у творі, – 1769 рік [86]

(108 слів) (За В. Шевчуком)

*** Завдання:**

1. Поясніть значення слів.

Праслов'янська мова, поляни, сіверяни, милозвучність.

2. Перевірте свою уважність. У 1, 3, 5 реченнях знайдіть головні члени речення.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Прочитайте текст та виконайте завдання до нього

Жорна й піч

Через століття пройшла ця дивна, як і сама історія, оповідка: домашнє осідло тримається на двох хатніх кутах: печі й жорнах. Адже піч і жорна не тільки годували, обігрівали. Вони й гуртували людей у родинну спілку. З появою землеробства наш далекий предок утратив найпростіші знаряддя обробки зерна. Такою первинною формою були жорна. Потім з'явилися млини, а згодом і вітряки.

Жорна – це ручний млин, пристрій, яким у домашніх умовах розмелюють зерно. Млин – це споруда, обладнана спеціальними машинами для розмелювання зерна чи крупи. Вітряк – вітряний млин. Млинарство в Україні відоме з давніх-давен. Про нього згадує перший звід законів – «Руська правда». Млини будувалися і водяні, і вітряні [86].

(105 слів) (В. Крамар)

* Завдання:

1. Поясніть значення слів.

Середньонаддніпрянські діалекти, царизм, правопис, стильові межі.

2. Перевірте свою уважність. У 1, 2, 4 реченнях знайдіть головні члени речення.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ 3

1. Дайте визначення поняття «термін».

2. Провідміняти іменники.

Бубка Сергій Сергійович.

Шереметьєва Ангеліна Станіславівна.

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

3. Цифри записати словами.

Від 505 відняти 15.

Скласти половину 943 з 22.

4. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами. Пояснити правопис.

Нитрирование, нихром, нобелій, номограма, номенклатура, нормаль, нуклон, нутація, нунцій, Ньютон, ню.

5. Скласти речення з наведеними термінами.

Кредит, економіст, реактор, тариф.

6. Провідміняти іменники. Пояснити правопис.

Лелюх Агафія Сергіївна.

Пилипенко Максим Владиславович.

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

7. Цифри записати словами. Пояснити правопис.

До 110 додати 772.

Від 454 відняти 98.

Скільки разів 13 міститься в 99?

8. Записати терміни українською мовою. Скласти три словосполучення з виділеними термінами.

*Обгар, обдувка, обжиг, **обогащение**, огнеупорный, одновалентный, озоление, окись, **оппонент**, оптовый, осциллограф.*

10. Скласти речення з наведеними термінами.

антьєма, маклер, рантьє, фікс.

11. Провідміняти іменники. Пояснити правопис.

Пудовкіна Марія Олексіївна.

Нікітін Ярослав Георгійович.

Власне прізвище, ім'я, по батькові.

7. Цифри записати словами.

До 76 додати 953.

Від 65 відняти 28.

9. Записати терміни українською мовою.

*Осейой, **осмий**, отливка, отрасль, **оттарированный**, отток, **оферта**, охра, оцинковка, очерк, ошлаковка.*

10. Скласти речення з наведеними термінами.

Аваль, банко, беса, декувер.

11. Дайте визначення поняття числівник.

12. Назвіть роди іменників та наведіть по три приклади.

13. Запишіть п'ять якісних прикметників та утворіть із кожним із них словосполучення.

14. Провідміняйте вголос власні ім'я та прізвище.

15. Складіть 3 речення з дієсловами в неозначеній (початковій) формі.

ТРЕНУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДО ВСІХ ТЕМ

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

4.1.*ВАРІАНТИ ТРЕНУВАЛЬНИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Варіант 1

1. Зв'язок термінології з лінгвістичними дисциплінами.
2. Способи побудови нових термінів.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
  - а) лізинг, вартість, дотація, фінансування;
  - б) кошторис, модель, синусоїдальний, фікс;
  - в) котангенс, ректорат, дилінговий, фіск.
4. Оберіть рядок, у якому наведені лінгвістичні терміни:
  - а) собівартість, катодний, ливарне виробництво, ємність;
  - б) паронімія, полісемія, валентність, соліпсизм;
  - в) номінативність, омофон, гносеологічна функція, період.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені економічні терміни:
  - а) конституція, механіко-математичний, кореляція, опір;
  - б) іміджелогія, риторика, синтаксис, кореляція;
  - в) кредитування, прибуток, маржа, франчайзер.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
  - а) приватизація, конфіскація, акт, ротація;
  - б) збагачення руди, коксування, мартенівська піч, чавун;
  - в) сталь, чорні метали, анафема, антитеза.
7. Оберіть рядок, у якому наведені рекламні терміни:
  - а) сіті-лайт, бігборд, банер, бренд;
  - б) Реставрація, толерантність, хризоліт, діаліз;
  - в) позивач, власність, щеплення, ступінь захисту.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Смета, сведения, иск, стоимость, приход, пол, наличные деньги, налог.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Девальвація, ревальвація, реєміграція, реструктуризація.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Фіксація пунктів, словотвір, мас-медіа.

Варіант 2

1. Способи творення українських термінів.
2. Юридична термінологія. Її особливості.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
  - а) суспільство, реформатор, скасування наказу, редагування;
  - б) споживчий, діловодство, надходження, позика;
  - в) інтеграція, фортифікація, кінетика, хромомагнетит.
4. Оберіть рядок, у якому наведені літературознавчі терміни:
  - а) синекдоха, літота, сюжет, евфемізм;
  - б) клапан, хром, коаксіальний, кокіль;
  - в) радіатор, кілоджоуль, ф'ючерсний, силумін.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені історичні терміни:
  - а) сифон, галоген, силіцид, лудіння;
  - б) епоха, розенкрейцери, Ренесанс, феодалізм;
  - в) чавун, водень, парабола, кесон.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
  - а) кінематика, оптика, зонд, зумер;
  - б) іридій, катаний, лиття, гартування;
  - в) водневий, покаяння, синтез, поліхлорвініл.
7. Оберіть рядок, у якому наведені фізичні терміни:
  - а) шариковий, стаціонар, семінар, опилення;
  - б) запобіжник, підкат, подовий, мідь;
  - в) опір, тертя, корпускула, маса.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Сжатие, сера, ионный, оборот, век, леска, гаусс, мерцание, литейный.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Радіус, ацетиленовий, дюйм, європій.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Димовідвідний, гартування, антикорозійний, анізотропія.

Варіант 3

1. Професіоналізми та номенклатурні найменування в правознавстві.
2. Економічна термінологія сучасної української мови.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
  - а) ажіо, розливка, аквізитор, аніон;

- б) абразив, абсциса, авгіт, авізо, ажю;
в) домінування, модель, зміщення, сукупність.
4. Оберіть рядок, у якому наведені економічні терміни:
а) банко, барботажа, баретер, барій;
б) депозит, декувер, диспонент, кредит;
в) жирант, жират, жорсткість, золотник.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені юридичні терміни:
а) адвокат, апеляція, арбітраж, позов;
б) сальдо, внутрішній ринок, депортація, лот;
в) генезис, полідисперсність, підшипник, покриття.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
а) гальванізація, металізування, обпал, апатити;
б) комісіонери, каолін, каталіз, каупер;
в) ф'ючерсна угода, аутсайдер, складан, комюніке.
7. Оберіть рядок, у якому наведені фізичні терміни:
а) реостат, ртуть, магнітометр, вольтметр;
б) креатологія, вербальність, консигнант, маклер;
в) кореляція, корозія, корунд, кремній.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Магнезит, магнето, анализ, маржа, маркетинг, фикс, меднение, мел.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Оптика, осцилограф, опонент, вохра.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Мінералізація, мнемосхема, багатшаровий, дрібнозернистий.

Варіант 4

1. Склад української криміналістичної термінологічної лексики.
2. Суспільно-політична термінологія. Її особливості.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
а) суспільство, реформатор, скасування наказу, редагування;
б) ротаційний, ролик, маслофільтр, вологовміст;
в) гексагон, гелікоїд, анкер, лот.
4. Оберіть рядок, у якому наведені лінгвістичні терміни:
а) брифінг, патент, пеня, пірекс;
б) пагамент, суаре, пакетир-прес, пал;
в) афікс, постфікс, інтерфікс, лексема.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені хімічні терміни:

- а) сірка, щільність, плунжер, плутоній;
б) одновалентний, кисень, окислення, реакція відновлення;
в) титан, платина, атомарна вага, дебет.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
а) платина, ферити, метаванадійовий, рідкоземельний ;
б) крихкість, подина, под, поле;
в) компроміс, окалина, омметр, оптика.
7. Оберіть рядок, у якому наведені фізичні терміни:
а) омметр, оптичний, флуктуація, прискорення;
б) поліморфізм, смуга перешкод, октаедр, напівкокс;
в) празеодим, пролонгація, домішок, жорно.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Наварка, нагар, нал, надлом, накал, накатка, кора, нейзильбер, нейтрино.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Альпарі, жират, пагамент, ремітент.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Вогнетривкий, одновалентний, озолення, опонент.

Варіант 5

1. Особливості стилістичної структури юридичної термінології.
2. Інтернаціоналізм, поняття і визначення інтернаціоналізму.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
а) паронепроникність, патент, пеня, пірекс;
б) луджений, жорсткість, рифлення, зневуглецьований;
в) струм, радіант, реборда, спін.
4. Оберіть рядок, у якому наведені музичні терміни:
а) плазма, магма, резонанс, астероїд;
б) логарифм, теплотворення, гранула, газоподібний;
в) симфонія, адажіо, лібрето, бемоль.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені теологічні терміни:
а) піст, ієромонах, молитвослов, інок;
б) бігборд, тендер, джобер, паблісіті;
в) анізотропія, асорті, блок-схема, біржа.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
а) бойлер, нікель, фундамент, бета-промені;
б) пірометалургія, болванка, блінкер, блюмінг;

- в) процесор, безкисневий, біметал, вісмут.
7. Оберіть рядок, у якому наведені терміни інформаційних технологій:
- а) камбіо, кредит, брокер, гросбух;
  - б) таблоїд, маржа, рантьє, фіскальний чек;
  - в) сайт, сервер, програмування, веб-сторінка.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Нихром, акр, щёлочь, фиск, нормаль, нуклон, нутация, нунций, ньютон.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Сірка, резонатор, реактор, тариф.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Противага, пульвербакелит, пульверизатор, залізорудний.

Варіант 6

1. Способи побудови нових термінів у криміналістиці.
2. Поняття і сутність мовної адаптації фахівця-правознавця.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
- а) боксит, бітум, стійкість, двоєння;
  - б) аудит, індукція, інертність, інфільтрація;
  - в) бартер, ліквідність, частка, позика.
4. Оберіть рядок, у якому наведені морські терміни:
- а) ембарго, зовнішній ринок, репортація, ліміт;
  - б) шків, шверт, бейдевінд, віце-адмірал;
  - в) тантьєма, маклер, ранжир, факс.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені військові терміни:
- а) прес-форма, селен, прошарок, сполука;
  - б) плац, дивізіон, рекогносцировка, гауптвахта;
  - в) девальвація, консалтінг, провайдер, дилер .
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
- а) корелятом, константа, корозія, корунд;
  - б) обгар, обдувка, обпал, збагачення;
  - в) помел, помпа, розріджувач, розточка.
7. Оберіть рядок, у якому наведені фізичні терміни:
- а) реактив, регенерація, фотоемульсія, реборда;
  - б) ковзання, швидкість світла, ентропія, опір;
  - в) сектор, осмій, відливка, галузь.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Осмий, отливка, отрасль, отток, охра, очерк, маржа, ошлаковка.

9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:

Акцепт, депозит, трасат, своп.

10. Визначте спосіб творення термінів.

Ват-секунда, розкислювальна, реверсивний, іонообмінник.

Варіант 7

1. Склад української термінологічної лексики аудиту.

2. Проблема етимологічної паронімії в сучасній термінології.

3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:

а) боксит, бітум, стійкість, двоєння;

б) інаудит, індукція, інертність, інфільтрація;

в) бартер, ліквідність, частка, позика.

4. Оберіть рядок, у якому наведені теологічні терміни:

а) літургія, єпитимія, молитвослов, інок;

б) банер, тендер, джобер, паблісіті;

в) утопія, асорті, блок-схема, біржа.

5. Оберіть рядок, у якому перелічені музичні терміни:

а) смарагд, магнітний, резонанс, астероїд;

б) тубус, теплотворення, гранула, газоподібний;

в) престо, адажіо, лібрето, бемоль.

6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:

а) бойлер, нікель, фундамент, бета-промені;

б) пірометалургія, болванка, блінкер, блюмінг;

в) процесор, безкисневий, біметал, вісмут.

7. Оберіть рядок, у якому наведені косметологічні терміни:

а) бесемерівський, конічний, колектор, миш'як;

б) біомаска, лосьйон, ліпосоматичний масаж, ботокс;

в) консалтинг, конверсія, графітізація, гудрон.

8. Запишіть терміни українською мовою:

Сальдо, свод, своп, сребро, сера, сальдо, слой, синерод, скольжение.

9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:

Рецепіса, ультимо, трейдер, фактотум.

10. Визначте спосіб творення термінів.

Інкасація, кислотостійкий, кондуктометричний, аналітико-синтетичний.

Варіант 8

1. Наукова термінологія і банківський сектор економіки.
2. Шляхи запозичення термінів і їх словотворчі типи.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
  - а) паронепроникність, патент, пеня, пірекс;
  - б) відновлення, жорсткість, рифлення, знеуглецьований;
  - в) опір, радіант, реборда, спін.
4. Оберіть рядок, у якому наведені музичні терміни:
  - а) кварк, магнітний, резонанс, астероїд;
  - б) сплав, теплотворення, гранула, газоподібний;
  - в) фортисимо, адажіо, лібрето, бемоль.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені теологічні терміни:
  - а) неф, спитимія, молитвослов, інок;
  - б) лайт-бокс, тендер, джобер, паблісіті;
  - в) анізотропія, асорті, блок-схема, біржа.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
  - а) корелятом, константа, корозія, корунд;
  - б) обгар, обдувка, обпал, збагачення;
  - в) помел, помпа, розріджувач, розточка.
7. Оберіть рядок, у якому наведені фізичні терміни:
  - а) реактив, регенерація, фотоемульсія, реборда;
  - б) ковзання, швидкість світла, ентропія, опір;
  - в) сектор, осмій, відливка, галузь.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Осмій, отливка, отрасль, отток, оферта, охра, очерк, ошлаковка, гарь.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Реконверсія, пролонгація, депозитор, вексель.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Ват-секунда, розкислювальна, реверсивний, іонообмінник.

Варіант 9

1. Суспільно-політична термінологія.
2. Шляхи виникнення нових термінів.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
  - а) суспільство, реформатор, скасування наказу, редагування;
  - б) споживчий, діловодство, надходження, позика;

- в) інтеграція, фортифікація, кінетика, хромомагнетит.
4. Оберіть рядок, у якому наведені літературознавчі терміни:
- а) синекдоха, літота, сюжет, евфемізм;
  - б) клапан, хром, коаксіальний, кокіль;
  - в) радіатор, кілоджоуль, ф'ючерсний, силумін.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені історичні терміни:
- а) сифон, галоген, силіцид, лудіння;
  - б) епоха, розенкрейцери, Ренесанс, феодалізм;
  - в) чавун, водень, парабола, кесон.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно металургійні терміни:
- а) кінематика, оптика, зонд, зумер;
  - б) золотозливник, катаний, лиття, гартування;
  - в) перекис водню, покаяння, синтез, поліхлорвініл.
7. Оберіть рядок, у якому наведені хімічні терміни:
- а) протон, реакція відновлення, кислотність, луг;
  - б) товар, толерантність, хризоліт, діаліз;
  - в) адвокатура, власність, щеплення, ступінь захисту.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Смета, сведения, соглашение, стоимость, приход, кредит, налог, налог.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Девальвація, ревальвація, реєміграція, реструктуризація.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Фіксація пунктів, словотвір, мас-медіа.

Варіант 10

1. Українська економічна термінологія.
2. Шляхи виникнення нових економічних термінів.
3. Вкажіть рядок, у якому перелічені терміни іншомовного походження:
- а) план, реформатор, скасування наказу, редагування;
  - б) вартість, позика, надходження, позика;
  - в) фіск, акредитація, кредит, медієвістика.
4. Оберіть рядок, у якому наведені правничі терміни:
- а) криміналістика, злочин, суддя, адвокатура;
  - б) криза, хром, коаксіальний, кокіль;
  - в) декан, проректор, ф'ючерсний, силумін.
5. Оберіть рядок, у якому перелічені математичні терміни:
- а) райрада, скарга, кашкет, лудіння;
  - б) косинус, функція, множина, логарифм;

- в) чавун, водень, парабола, кесон.
6. Вкажіть рядок, у якому перелічені виключно академічні терміни:
- а) кінолог, оптика, зонд, зумер;
б) аудиторія, факультет, лаборант, методист;
в) перекис водню, покаяння, синтез, поліхлорвініл.
7. Оберіть рядок, у якому наведені політологічні терміни:
- а) країна, партія, президентство, парламент;
б) премія, толерантність, психолог, філософія;
в) прокуратура, власність, щеплення, ступінь захисту.
8. Запишіть терміни українською мовою:
Введение, сведение, оглашение, стойкость, приход, дивидент, наличность, налог.
9. Складіть словосполучення із наведеними термінами:
Деструкція, дистрибуція, еміграція, структура.
10. Визначте спосіб творення термінів.
Створення пунктів, словотвір, мас-медіа.

4.2. ТРЕНУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

ЗАВДАННЯ 1

1. *Topic*: «Family».

Translate the following words to Ukrainian. Make the 5 sentences, using the following words.

Father	Grandfather
Dad	Grandpa
Mother	Mother-in-law
Mom	Father-in-law
Brother	Birthday
Sister	New Year
Uncle	Wedding
Aunt	Wife
Nephew	Husband
Cousin	Daughter
Grandmother	Son

2. Виписіть із словника по 5 слів, що починаються на букву А, Б, В. (Write out the dictionary the 5 words that start with letters: А, Б, В.)

3. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (15 min) it and retell to the teacher.)

АКАЦІЯ

Біля вікна цвіте акація –
На фоні неба аплікація –
Мого дитинства експлікація –
і просто так – цвіте акація...

(За твором Івана Драча)

ЗАВДАННЯ 2

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (15 min) it and retell to the teacher.)

ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Володимир Сосюра

2. *Topic: «Family».*

Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *father – батько.*

Father	Grandfather
Dad	Grandpa
Brother	Birthday
Sister	New Year
Uncle	Wedding
Cousin	Daughter
Grandmother	Son

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву Ж, З, И, І. (Write out a dictionary the 5 words that start with letters: Ж, З, И, І. Read them aloud and clear for the teacher).

4. ЗАВДАННЯ 3

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

СОНЯЧНИЙ ДІМ

Привітний і світлий наш сонячний дім,
Прекрасно та весело жити нам в нім.
Тут мамина пісня та усмішка тата.
В любові й добрі тут зростають малята.
Дзвінка наша пісня до Всесвіту лине:
«Мій сонячний дім — це моя Україна!»
А. Німенко

Topic: «My friends».

2. Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *моє місто – my city*. Compose the text on topic: “My friends” (10-12 sentences). Use the phrases that you did translate.

Мій найкращий друг, проводити час разом, довіряти свої секрети, мого друга (подругу) звать, ми з друзями любимо гуляти в парку, с друзями в кафе, ми з другом пишемо конспект, мій друг (подруга) чудово вміє _____, моя подруга любить _____, мої друзі чекають на мене вдома, мій новий друг, моїх нових друзів _____, я граю в інтернет-ігри з моїм другом _____.

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву Т, У, Ф, Х. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: Т, У, Ф, Х. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 4

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize it (1 couplet – 15 min) and retell to the teacher.)

ЗАСВІТ ВСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ

Засвіт встали козаченьки
В похід з полуночі
Виплакала Марусенька
Свої ясні очі

Не плач, не плач, Марусенько
Не плач, не журися
Та за свого миленького
Богу помолися

Стоїть місяць над горою
А сонця немає
Мати сина в доріженьку
Слізно проводить

Маруся Чурай

Topic: «Autumn».

2. Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *autumn – осінь*. Compose the text on topic: “Autumn season” (10-12 sentences). Use the phrases that you did translate.

September, October, November, golden autumn, orange oak leaves, cold rain, strong wind, it is colder outside now, autumn is harvest time, autumn is the start of educational year, beautiful season, I love autumn, Indian summer, we wear warmer clothing.

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву Ц, Ч, Ш, Щ. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: Ц, Ч, Ш, Щ. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 5

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

YESTERDAY

All my troubles seemed so far away
Now it looks as though they're here to stay
Oh, I believe in yesterday
Suddenly
I'm not half the man I used to be
There's a shadow hangin' over me
Oh, yesterday came suddenly
Why she had to go, I don't know, she wouldn't say
I said something wrong, now I long for yesterday
Yesterday
Love was such an easy game to play

Now I need a place to hide away
Oh, I believe in yesterday
Why she had to go, I don't know, she wouldn't say
I said something wrong, now I long for yesterday

The Beatles

Topic: «My future».

2. Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *моє місто – my City*. Compose the text on topic: “My future” (10-12 sentences). Use the phrases that you did translate.

Моє майбутнє, проводити час з родиною, довіряти свої плани, мого керівника (шефа) звать, ми з колегами працюємо над проектом, з партнерами на конференції, ми з менеджером пишемо звіт, я – економіст, моя подруга – дизайнер, мої діти чекають на мене вдома, мій новий бізнес-план.

3. Випишіть із словника по 10 слів, що починаються на букву Ю, Я. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 10 words out a dictionary to each one of following letters: Ю, Я. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 6

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

***

Страшні слова, коли вони мовчать,
коли вони зненацька причаїлись,
коли не знаєш, з чого їх почать,
бо всі слова були уже чиймись.

Хтось ними плакав, мучився, болів,
із них почав і ними ж і завершив.
Людей мільярди і мільярди слів,
а ти їх маєш вимовити вперше!

Все повторялось: і краса, й потворність.
Усе було: асфальти й спориші.
Поезія – це завжди неповторність,
якийсь безсмертний дотик до душі.

Ліна Костенко

2. *Topic: «My city».*

Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *місто – city*.

Вулиця, проспект, будинок, поверх, набережна, парк, таксі, автобус, метро, трамвай, тролейбус, зупинка транспорту, площа, університет, інститут, супермаркет, магазин, кафе, ресторан, лікарня, скер, парк, ліхтарі, фонтан, стадіон, кінотеатр, театр, музей, собор, мечеть, церква.

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву К, Л, М, Н. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: К, Л, М, Н. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 7

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

***

Послухаю цей дощ. Підкрався і шумить.
Бляшаний звук води, веселих крапель кроки.
Ще мить, ще мить, ще тільки мить і мить,
і раптом озирнусь, а це вже роки й роки!

А це уже віки. Ніхто уже й не зна,
в туманностях душі чи, може, Андромеди —
я в мантиях дощу, прозора, як скляна,
приходжу до живих, і згадую про мертвих.

Цілую всі ліси. Спасибі скрипалю.
Він добре вам зіграв колись мою присутність.
Я дерево, я сніг, я все, що я люблю.
І, може, це і є моя найвища сутність.

Ліна Костенко

2. *Topic: «Terms».*

Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *терміни – terms*.

Терміни, термінознавство, науковий термін, економічний термін, термінологічний словник, словник криміналістичних термінів, термінологічна база дисципліни, приватна власність, фіскальний чек, банк,

готівковий розрахунок, кредитування, позика, економіст, спосіб творення терміна, дебет, оферта.

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву О, П, Р, С. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: О, П, Р, С. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 8

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

ШИПШИНА

Шипшина важко віддає плоди.
Вона людей хапає за рукава.
Вона кричить: – Людино, подожди!
О, подожди, людино, будь ласкава.
Не всі, не всі, хоч ягідку облиш!
Одна пташина так мене просила!
Я ж тут для всіх, а не для тебе лиш.
І просто осінь щоб була красива.

Ліна Костенко

2. *Topic: «Professional etiquette».*

Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *професійний етикет – professional etiquette.*

Оформлення документації, професійне спілкування, норми офіс-етикету, термінова нарада, «мозковий штурм», звіт за період, етикет телефонної розмови, презентація, рекламне оголошення, правила полеміки, етикетна ситуація.

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву І, Ї, И, Є. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: І, Ї, И, Є. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 9

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

***

Вечірнє сонце, дякую за день!
Вечірнє сонце, дякую за втому.
За тих лісів просвітлений Едем
за волошку в житі золотому.

За твій світанок, і за твій зеніт,
і за мої обпечені зеніти.
За те, що завтра хоче зеленіть,
за те, що вчора встигло оддзвеніти.

За небо в небі, за дитячий сміх.
За те, що можу, і за те, що мушу.
Вечірнє сонце, дякую за всіх,
котрі нічим не осквернили душу.

За те, що завтра жде своїх натхнень.
Що десь у світі кров ще не пролито.
Вечірнє сонце, дякую за день,
за цю потребу слова, як молитви.

Ліна Костенко

2. *Topic: «Speech etiquette».*

Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: *мовленнєвий етикет – speech etiquette.*

Правила артикуляції, нейтральний тон голосу, агресивна мовленнєва поведінка, гучність мовлення, етикет діалогу, етикет спілкування в інтернеті, етикетні мовленнєві ситуації, темп мовлення, спілкування з керівництвом.

3. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву Ж, З, І. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: Ж, З, І. Read them aloud and clear for the teacher).

ЗАВДАННЯ 10

1. Прочитайте вголос вірш. Перекладіть його, щоб розуміти зміст. Вивчіть його напам'ять (1 куплет – 15 хвилин) і розкажіть викладачу. (Read the verse aloud. Translate it to understand the meaning. Memorize (1 couplet – 15 min) it and retell to the teacher.)

КРИЛА

А й правда, крилатим ґрунту не треба.
Землі немає, то буде небо.
Немає поля, то буде воля.
Немає пари, то будуть хмари.

В цьому, напевно, правда пташина...
А як же людина? А що ж людина?
Живе на землі. Сама не літає.
А крила має. А крила має!

Вони, ті крила, не з пуху-пір'я,
А з правди, чесноти і довір'я.
У кого – з вірності у коханні.
У кого – з вічного поривання.

У кого – з щирості до роботи.
У кого – з щедрості на турботи.
У кого – з пісні, або з надії,
Або з поезії, або з мрії.

Людина нібито не літає...
А крила має. А крила має!

Ліна Костенко

2. Напишіть 5 речень, що опишуть ваші висновки з прочитанного.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. *Topic:* «My Business-plan».

Repeat the words and retell them with their translation to your lecturer. For example: мій бізнес-план – My Business-plan.

Економічне життя, кар'єрне зростання, підвищення кваліфікації, професійне стажування, плани на майбутнє, особистий бізнес-проект, родинний бізнес, фірма, виробництво, фабрика, магазин.

4. Випишіть із словника по 5 слів, що починаються на букву Г, Д, Є. Виразно прочитайте їх уголос. (Write the 5 words out a dictionary to each one of following letters: Г, Д, Є. Read them aloud and clear for the teacher).

ВИСНОВКИ

Дисципліна «Українська мова як іноземна» є однією з циклу фундаментальної, природничо-лінгвістичної та загальноправової та гуманітарно-психологічної підготовки.

Мета вивчення дисципліни полягає в забезпеченні відповідних сучасним вимогам знань здобувачів вищої освіти про загальні закономірності розвитку та функціонування сучасної літературної української мови як науки, її терміносистем, термінологічної дериватології, формування різнопланових дискурсів у майбутній практичній діяльності спеціаліста, вміння і навички для їх використання в профдіяльності правознавця.

Навчальний план курсу вивчення дисципліни передбачає 120 годин навчального навантаження, Відповідно до навчальної програми його розбито на три розділи, у структурі кожного з них передбачені теми та завдання для самостійного засвоєння. Формою підсумкового контролю вивчення дисципліни є екзамен.

Інтеграція України в міжнародний науково-освітній та культурно-інформаційний простір посилила зацікавленість до вивчення української мови як іноземної (УМІ), а приєднання України в 2005 році до Болонського процесу збільшило кількість програм обміну між українськими та закордонними університетами, що відповідно позначилося на числі іноземних студентів, охочих опанувати українську мову.

Водночас за кордоном на постійній основі функціонує більше 30 академічних осередків (Кембриджський університет (Великобританія), Берлінський університет, Грайфсвальдський університет, Геттингенський університет (Німеччина), Альбертський університет й Університет Торонто (Канада), Корейський університет іноземних мов Ханкук (Республіка Корея), Університет іноземних мов, Токіо, (Японія), Шанхайський університет іноземних мов (КНР), Гарвардський університет, Колумбійський університет, Канзасський університет, Мічиганський університет (США), Університет Палацького, Оломоуц, (Чехія), Софійський університет (Болгарія), Белградський університет (Сербія), Загребський університет (Хорватія), Варшавський університет, Познанський університет, Вроцлавський університет (Польща), Ягеллонський Університет (Краків, Польща), Університет Марії Кюрі-Склодовської (Люблін, Польща) та ін.), які надають можливість вивчати українську мову за межами України.

Ураховуючи вищенаведене, зазначимо, що вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна» є беззаперечно актуальним.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артёмова М. Г., Бедь В. В. Компетентнісний підхід в системі вищої освіти як пріоритет її модернізації у вищому навчальному закладі. URL: <http://www.uuba.org.ua/publikatsiyi/kompetentnisniy-pidhid-v-sistemi-vischoyi-osvitiyak-prioritet-yiyi-modernizatsiyi-u-vischomu-navchalnomu-zakl2.html> (дата звернення: 15.03.2020). 181
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: навч. посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.
3. Баранник Д. Х. Мова права як окремий функціональний стиль *Мовознавство*. 2003. № 6. С. 8–10.
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вид. центр «Академія», 2004. 344 с.
5. Белова А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці. *Іноземна філологія*. 2002. Вип. 32. С. 7–14.
6. Венгрінюк М. І., Веселовська Н. В., Когут О. В. Українська мова як іноземна: метод. вказівки для викон. самостійної роботи. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. 76 с.
7. Вербенец М. Б. Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. Київ, 2004. 20 с.
8. Використання дистанційних технологій у процесі вивчення іноземної мови. *Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті : матеріали II Всеукр. веб-конф. (28 лютого 2018 р., м. Київ)*. Київ : Ін-т проф.-технічної освіти НАПН України, 2018. С. 123–124.
9. Винник О. П. Метафоричні процеси у формуванні української економічної лексики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2007. 20 с.
10. Добровольська Д. М. Мовні особливості англomовних рекламних слоганів та їх відтворення українською і російською мовами: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2017. 226 с.
11. Заблоцький Ю. В. Напрямки розвитку сучасного термінознавства. *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2016) : матеріали III Міжнар. наук. конф.* Івано-Франківськ, 2016. С. 48–53.
12. Заблоцький Ю. В. Частиномовний аналіз економічної термінології в американському політичному дискурсі (на матеріалі передвиборчих промов кандидатів на пост президента США 2012 року). *Південний архів : зб. наук. праць. Серія «Філологічні науки»*. Херсон, 2017. Вип. LXVII. С. 92–95.
13. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення,

викладання, оцінювання. Київ, 2003. 261 с.

14. Загнітко А. П. Основи українського теоретичного синтаксису. Горлівка : ГДППІМ, 2004. Ч. 1. 227 с.

15. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.

16. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: монографія. Донецьк : ДонНУ, 2001. 662с.

17. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису: монографія. Вид. 3-тє, виправл. і доп. Донецьк : ДонНУ, 2008. 294 с.

18. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 480 с.

19. Загнітко А. П. Український синтаксис (науково-теоретичний і навчально-практичний комплекс). Ч. 2. Київ : ІЗМН, 1996. 240 с.

20. Загнітко А. П. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. 137 с.

21. Зайцева В. В. Інформаційний стиль в україномовній газеті. На ниві української філології : зб. наук. праць. Дніпропетровськ : Пороги, 2003. С. 232–240.

22. Зайцева М. О. Агресивна мовленнєва поведінка з точки зору її складників. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов.* Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 9. С.93–97.

23. Зайцева М. О. Специфіка мовних засобів та організація семантичного простору сугестивного дискурсу. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».* Київ : Центр учбової літератури. 2017. Вип. 10. С. 26–31.

24. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 23.01.2020).

25. Зелісковська О. О. Міжпредметна координація як принцип формування міжкультурної компетенції студентів економічних спеціальностей. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти.* 2011. Вип 18. С. 82-90.

26. Ізмайлова О. А. Формування іншомовної комунікативної компетенції як структурного компоненту комунікативної культури студентів мовних ВНЗ. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти.* 2010. № 17. С. 66–72.

27. Кожушко С. П. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх фахівців з комерційної діяльності до професійної взаємодії : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ, 2014. 644 с.

28. Концепція гуманітарної освіти в Україні. URL : http://kntu.net.ua/kaf_design/content/download/56304/330804/file/Концепція%20гуманітарного%20розвитку%20України%20до%202020р..pdf (дата звернення:

19.02.2020).

29. Кочан І. М. Терміносистема права в навчальному процесі комплексного підходу до вивчення термінологічної лексики у спеціалізованому навчальному закладі. *Термінологічне словотворення: матер. міжвуз. наук.-практ. конф.* Дніпропетровськ, 2010. С. 84–90.

30. Кочерга О. Тенденції української термінологічної лексикографії. *Урок української.* № 3. 2000. С. 25–29.

31. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підруч. Київ : Академія, 2006. 464 с.

32. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська літературна мова. Мофеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.

33. Левицький А. Е. Зіставлення функціональних особливостей систем номінативних одиниць англійської та української мов. *Вісник Житомирського педагогічного університету.* 2001. № 8. С. 95–99

34. Леонова Н. В. Особливості синтаксису та ідентифікації вокативних конструкцій малих жанрових форм інформації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. «Філологічна»: зб. наук. праць.* Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2012. Вип. 31. С. 48–51.

35. Личко Л. Я. Формування у майбутніх фахівців з менеджменту та економіки стратегічної компетенції в говорінні. *Іноземні мови.* 2010. № 4 (64). С. 39–42.

36. Луценко В. І. Українська мова для іноземних студентів. навч. пос. у 4-х т. Т. 1. МОН України. Дніпро : НГУ, 2017. 84 с. URL: <http://tst.nmu.org.ua> (дата звернення: 2017 р.).

37. Мацько Л.І. Культура української фахової мови : для студ. вищих навч. закладів. Київ : ВЦ Академія, 2011. 360 с.

38. Мачульська К. Я. Linguistic aspect of communication strategies and tactics in the advertising slogans. *Актуальні проблеми менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 25 берез. 2016 р.* Луцьк, 2016. С. 256 – 258.

39. Микитенко Н. О. Теорія і технології формування іншомовної професійної компетентності у майбутніх фахівців природничих спеціальностей : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04, 13.00.02 / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2011. 402 с.

40. Назаревич Л. Т., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців. Практикум. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2017. 188 с.

41. Ніколаєва С. Ю. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.

42. Озерова Н.Г. Взаємодія функційних стилів у сучасних російській та українській мовах. *Мовознавство.* 2003. № 2-3. С. 112–118.

43. Онуфрієнко Г.С. Запозичення неслов'янського походження в

юридичному термінологічному просторі української мови. *Ономастика і апелятиви: зб. наук. праць. Вип. 9.* Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. С. 96–104.

44. Онуфрієнко Г.С. Термінологічна компетенція правника як регулятивний та стабілізуючий фактор правотворчого процесу. *Право і лінгвістика: матер. міжнар. наук.-практ. конф. Ч. 1.* Сімферополь, 2003. С. 219–225.

45. Панасенко Г., Акоюн Т. Особливості професійно орієнтованого навчання іноземних мов студентів у немовних вищих навчальних закладах. *Рідна школа.* 2010. №1–2. С. 30–34.

46. Перебийніс В. І. Математична лінгвістика : навч. посібн. для студентів відділень структурно-математичної, прикладної та комп'ютерної лінгвістики. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2014. 125 с.

47. Перейма Л. Я. Збірник переказів з української мови. 5-11 класи. Тернопіль: Навчальна книга ; Богдан, 2012. 352 с.

48. Процик М. Антонімічні відношення в українській видавничій термінології. *Вісник Нац. ун.-ту «Львівська політехніка». № 559. Сер.: Проблеми української термінології.* 2006. С. 293–295.

49. Радецька В.Я. Мова науки криміналістики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2002. 20 с.

50. Райлянова В. Е. Іноземна мова для здобувачів вищої освіти. Дніпро : ДУАН, 2020. 112 с.

51. Російсько-український розмовник для іноземних студентів / Уклад.: О. С. Черемська, І. М. Шелепкова. Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. 64 с.

52. Російсько-українсько-турецький розмовник [Текст] : для іноземних студ. усіх напрямків підготовки денної форми навчання / укл.: О. С. Черемська, Л. П. Петрова Озель, І. М. Шелепкова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 107 с. URL : repository.hneu.edu.ua > bitstream.

53. Світліковська О. А. Вербальні й невербальні засоби актуалізації соціокультурних цінностей британців та американців (на матеріалі англійських масмедійних текстів) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2021. 303 с.

54. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

55. Семотюк О. Л. Сучасні технології лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Львів : Вид-во «Львів. Політехніки», 2011. 152 с.

56. Серажим К. С. Текстознавство : підруч. Київ : Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2008. 257 с.

57. Сергєєва Г. Сучасні тенденції розвитку терміносистеми української правничої мови. *Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць. Вип. IV.* Київ : КНЕУ, 2001. С. 265-267.

58. Симоненко Л. Актуальні проблеми сучасного українського термінознавства. *Українська термінологія і сучасність: зб. наук. пр.*

Вип. VIII. Київ : КНЕУ, 2009. С. 9–15.

59. Сімонок В. П. Мовні універсалії і процес запозичування слів. *Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Вісн. № 538. Сер.: філол.* Вип. 34. Харків: ХНУ, 2002. С. 156–161.

60. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія. Київ : ЦУЛ, 2014. 416 с.

61. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка». URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/051-ekonomika-bakalavr.pdf>. (дата звернення: 22.03.2020).

62. Тексти та завдання з наукового стилю мови з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / Уклад. О. С. Черемська, І. М. Шелепкова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 56 с.

63. Трач Н. С. Українська правнича термінологія у ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. Наук : 10.02.01 / Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2009. 20 с.

64. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць. Вип. IV. Київ : КНЕУ, 2001. 368 с.

65. Черемська О. С., Гайдамака Г. Г.. Навчальний українсько-російсько-туркменський словник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 112 с. URL : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>.

66. Черемська О. С., Сухенко В. Г., Карікова Н. М.. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчально-практичний посібник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 190 с.

67. Чернявський Б. Р. Формування іншомовної компетентності майбутніх економістів: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Досвід і проблеми організації соціальної та життєвої практики учнів і студентів на засадах компетентнісного підходу до освіти : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 12–13 жовт. 2018 р.)*. Запоріжжя : КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія», 2018. С. 431–434.

68. Щепка О. А. Українська мова як іноземна. Початковий рівень : навчальний посібник для іноземних студентів початкового етапу навчання. Маріуполь : ПДТУ, 2018. 206 с.

69. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посібник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 312 с.

70. Brinker K. Linguistische Textanalyse. Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden / Klaus Brinker. Berlin, 1985. 160 s.

71. Chernyavsky B. R. The distance learning technologies in the process of foreign language teaching. *Научная деятельность как путь формирования профессиональных компетентностей будущего специалиста : материалы науч.-практ. конф. (6–7 декабря 2018 г., г. Сумы)*. Сумы, 2018. С. 66–67.

72. Coates J. *Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language*. 3 edition. Harlow, 2004. 264 p.

73. Crystal D. *Language Development Via The Internet*. ScienceDaily : website / University of Wales. Bangor, 2005. URL: <http://www.sciencedaily.com/releases/2005/02/050223145155.htm> (дата звернення: 13.06.2015).

74. *Dictionary of Economic Terms* / ed. by E. R. Raupp, D. V. Raupp. North Hampton: Blue Impala Press, 2018. 354 p.

75. Dik S.C., Simon C., Ed. by Kees Hengeveld.. *The theory of functional grammar* [Ausg. in Schriftenreihe]. Berlin : New York: Mouton de Gruyter, 1997. 514 p.

76. Drabik B. *Kompliment i komplimentowanie jako akt mowy i komunikacyjna strategia*. Kraków Universitas. 2004.

77. Hashimzade N., Myles G., Black J. *Dictionary of Economics*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2017. 464 p.

78. Frehner C. *Email – SMS – MMS : the linguistic creativity of asynchronous discourse in the new media age*. Bern : Peter Lang AG, International Academic Publishers, 2008. 294 p.

79. Krömbler H. *Handbuch Medienproduktion Produktion von Film, Fernsehen, Hörfunk, Print, Internet, Mobilfunk und Musik*. Wiesbaden : GWV Fachverlage GmbH, 2005. 597 s.

80. Ksenija Šabec. *Kdo je čefur za kranjskega Janeza: stereotipi in kulturne razlike v sodobnem evropskem kontekstu. Stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi / 43 seminar slovenskega jezika, literature in culture*. Ljubljana, 2007. C. 102–117.

81. Leonova N.V. *Small genre forms of informational style*. International Academy of Science and Higher Education. Vol. 82. London : Published by IASHE, 2016. P. 24–26.

82. Rangelová A. *Neosěmantizmy a neosěmantizační pricesy Neologizmy v dnešní češtiné*. Praha, 2005. S. 159–179.

83. Thuswaldner G. *Die Verteidigung der Sprache. Muttersprache*, Wiesbadebn. H. 1, 2001. S. 11–23.

84. Zablotskyi Yu. V. *Structural Peculiarities of Multicomponent Economic Terms in American Political Discourse. Scientific development and achievements : Proceedings of the International Scientific Conference (December 1, 2017, city St. Andrews, Scotland, UK). NGO “European Scientific Platform”*. Obuhiv : Printing House “Drukarik”, 2017. Part 1. P. 135–139.

85. *On Supporting the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language : Law of Ukraine from 25 April 2019*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19?lang=en#Text>.

86. URL : http://scool23.ucoz.ru/6_klas/mova/kontrol_robota/diktanti.htm.

87. URL : <https://www.niu.edu/writingtutorial/grammar/adjective-or-adverb.shtml>.

Навчальне видання

**Леонова Наталія Валеріївна
Райлянова Вікторія Едуардівна**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

Навчальний посібник
для студентів спеціальностей
051 – «Економіка» і 073 – «Менеджмент»
(бакалаврський рівень)

Редактори, оригінал-макет, дизайн:
Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга

Редактор *Н. В. Леонова*

Підп. до друку 22.03.2022 Формат 60x84/16. Гарнітура – Times. Друк цифровий.
Папір офісний. Ум.-друк. арк. 6,25. Обл.-вид. арк. 6,50. Зам. № 04/22-нп. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018